Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIII. Celovec, petek, 3. maj 1968 Štev. 18 (1352)

V hvaležnosti se klanjamo spominu žrtev!

Z dostojno svečanostjo, ki jo je minulo nedeljo priredila Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, smo se koroški Slovenci ob 25. obletnici obglavljenja trinajstih rojakov iz Sel, Borovelj in Železne Kaple poklonili spominu vseh ogromnih žrtev, ki jih je naše ljudstvo doprineslo v boju proti fašizmu — za svobodo, demokracijo in miroljubno sožitje med narodi.

Kako zna naše ljudstvo ceniti žrtve boja za visoke človeške ideale, se je pokazalo že dopoldne v Selah, kjer je bilo po spominski svečanosti selske občine polaganje vencev ob spominskih ploščah in ob spomeniku žrtvam. V navzočnosti velike množice ljudi so ob žalnih melodijah Partizanskega invalidskega pevskega zbora položili ob spomeniku vence predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, Zveze koroških partizanov, Zveze slovenskih izseljencev, Zveze združenj borcev NOV Slovenije, Odbora koroških partizanov, občinskega odbora Zveze borcev iz Kamnika ter Partizanskega invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane. Zveza slovenskih organizacij pa je položila venec tudi ob partizanskem spomeniku v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Zlasti pa smo koroški Slovenci izpričali spoštovanje in hvaležnost do dragocenih žrtev popoldne na spominski svečanosti v Celovcu, ko smo do zadnjega kotička napolnili veliko dvorano Doma glasbe.

Navzoči so bili tudi številni častni gostje, med njimi poleg svojcev obglavljenih žrtev predvsem tretji predsednik koroškega deželnega zbora Hans Pawlik, vodja kulturnega oddelka deželne vlade dvorni svetnik dr. Otto M. Polley, predsednik republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije Franc Leskovšek-Luka, član izvršnega sveta SR Slovenije inž. Franc Razdevšek, jugoslovanski generalni konzul v Celovcu inž. Karmelo Budihna in konzul Željko Jeglič, podpredsednik republiške konference SZDL Slovenije Franc Kimovec-Žiga, predsednica komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL Majda Bojc, zastopnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze iz Trsta Bogo Samsa, predstavniki obmejnih občin iz Slovenije in dvojezičnih občin na Koroškem, zastopniki organizacij protifašističnih borcev in žrtev nacizma ter predstavniki slovenskih narodnih organizacij.

Spominsko svečanost je začel združeni moški zbor Slovenske prosvetne zveze, ki je pod vodstvom Foltija Hartmana zapel žalostinko „Žrtvam". Po nastopu Ferdija Velika, ki je recitiral „Pesem svitanico" Ceneta Vipotnika, je imel predsednik ZSO dr. Franci Zwitter spominski govor, ki ga posebej objavljamo. Spregovoril je tudi tretji predsednik deželnega zbora Hans Pawlik, nato pa je moški zbor zaključil svečanost s Prešernovo „Zdravljico", medtem ko je v drugem delu prireditve nastopil Partizanski invalidski pevski zbor pod vodstvom dirigenta prof. Radovana Gobca.

3. PREDSEDNIK DEŽELNEGA ZBORA PAWLIK:

Dragocene žrtve Slovencev

za osvoboditev avstrijske domovine

Na nedeljski spominski svečanosti v Celovcu je spregovoril tudi tretji predsednik koroškega deželnega zbora Hans Pawlik, ki je med drugim poudaril:

Ko se spominjamo žrtev boja proti fašizmu, boja za zopetno osvoboditev Avstrije, potem se moramo predvsem spomniti tudi žrtev, ki jih je v boju za osvoboditev avstrijske domovine doprinesla slovenska manjšina na Koroškem.

Letos ob 30-letnici nacistične zasedbe Avstrije smo se poklonili žrtvam tistega časa, ko so hoteli izbrisati ime Avstrije in ime mnogih drugih držav. Takrat je vladala nesvoboda, vladala je nestrpnost proti verskim in rasnim skupinam, nestrpnost proti drugim narodom. Ta nestrpnost je zahtevala milijone človeških žrtev.

Zlasti tukaj na Koroškem smo to nestrpnost še posebno občutili. Že z aretacijo prvih, ki so jih odgnali v koncentracijska taborišča, se je začelo nasilje tudi nad koroškimi Slovenci. Zato se danes spominjamo trinajstih obglavljenih iz Sel in Železne Kaple, ki so se borili za svobodo svojega naroda in za zvestobo svoje domovine.

Po zopetni osvoboditvi Avstrije se je Koroška takoj začela prizadevati v duhu strpnosti, v duhu človečanstva, v duhu sožitja narodov in ljudi. Po dvajsetih letih uveljavljanja te politike lahko ugotovimo, da je to v veliki meri uspelo; prijateljski odnosi med Koroško ter Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino to zgovorno dokazujejo.

Mislim, da je v smislu oporoke tisočev Koroščev, ki so morali žrtvovati življenje v boju proti fašizmu, da nadaljujemo naše delo v duhu načel Združenih narodov, v duhu bodoče združene Evrope, v duhu ohranitve svetovnega miru. V tem duhu pozdravljam tudi tukajšnjo spominsko svečanost!

Potrebna je enotnost vseh

kadar gre za življenjske pravice naroda

Spominski govor predsednika ZSO dr. Francija Zwittra

Zgodovina koroških Slovencev ima mnoga težka in huda obdobja; med najhujša in najtežja, a tudi med najbolj junaška in najsvetlejša pa spada brez dvoma doba narodno-osvobodilne borbe.

● Med najhujša in najtežja, ker je zavladala nad nami neusmiljena strahovlada, ki je s preselitvami, z zapori, vislicami in zaziganjem skoraj izkrvavelo ljudstvo obsodila na smrt.

● Med najbolj junaška in najsvetlejša, ker se je naše ljudstvo, samo brez vodnikov, zavedalo spet svoje moči, ljudstvo, ki se je moralo v vsej zgodovini zmeraj tako popolnoma samo ubijati z vsemi nadlogami, ki so stoletja deževale nanj, ki ni sodelovalo na mednarodnih konferencah in ni vedelo za spletke in grdobije državnikov in diplomatov, ki so neštetokrat barantali z njegovo kožo.

Kadar sovražnost narasle reke razdere bregove in temne vode prete z uničenjem, samoživa želja in podzavestna sla, ohraniti si življenje in očuvati dom in zemljo, povežeta vse ljudi v živi zid, ki se postavi v bran razbesnelemu neurju. Človeku namreč ni prirojena samo navezanost na mater in očeta, ampak tudi pripetost na zemljo, na kateri se je rodil, zakoreninjen v svoj rod, ki je iz svojih korenin, široko razraslih po preteklosti, sesal zanj moči in sokove življenja, in tudi ljubezen do ožje domovine, ki ga je klesala v osebnost in mu vcepila zavest narodnostne pripadnosti. Zato tudi strašna nacistična povodenj, ki je pljusknila čez meje Avstrije in se razlila po vsej državi, v koroškem slovenskem ljudstvu ni mogla preplaviti in utopiti narodne zavesti, ljubezni do podedovane zemlje in pripravljenosti braniti jo.

In tako je po moriji, ki je legla na našo zemljo, vstala velika vrsta neustrašenih upornih bojevnikov; znanih, ki so žrtvovali svoja življenja za zmago pravice, še več pa neznanih, o katerih zgodovina ne bo zapisala besedice, čeprav bo govorila o delu, v katero so vtkali svoje življenje in ga žrtvovali v borbi proti nacistični krivici in neznosnemu nasilju.

Za vse te znane in nepoznane žrtve nam je trinajst žrtev iz Sel, Obirske in Železne Kaple simbol — prispodoba našega mučenega, za svojo pravico do življenja bojujočega se človeka!

To pa predvsem zato, ker je to bil najbolj zločinski poseg v naše življenje, ker je nacistični krvnik hotel s tem procesom in s to nečloveško krivično kaznijo postaviti primer in uničiti vsak odpor. Pa tudi zaradi tega, ker so te žrtve okusile vso težo smrti, na katero so morale čakati dvajset dni in nam v tem času v svojih poslovilnih besedah zapustile čudovite predsmrtne vizije, ki so podobne najlepšim življenjskim sanjam, in se je v njih združilo vse bistvo najplemenitejšega, kar so nosili s seboj skozi svet — zvestobo do roda in doma, ljubezen do svobode in spoštovanje do človekovega dostojanstva!

Če se danes ob petindvajseti obletnici smrti trinajstih obglavljenih v hvaležnosti in spoštovanju klanjamo njihovemu spominu, potem velja naš hvaležni spomin vsem številnim partizanskim žrtvam, ki so padle v borbi za svobodo ter počivajo na štiridesetih pokopališčih ali še neznano kje po gozdovih širom naše zemlje; vsem, ki so zaradi zvestobe svojemu ljudstvu umrli v izseljeništvu ali v koncentracijskih taboriščih in njihova trupla ležijo v tujini; in vsem, ki jih je ljubezen do rodnega kraja pripeljala v tovarno smrti in ki nimajo groba, ker se je nad pečjo dim razkadil, njihov pepel pa je pregnojil nesrečno zemljo.

Ko se v hvaležnosti in spoštovanju klanjamo spominu vseh številnih žrtev našega ljudstva v borbi proti fašizmu, pa nehote zaživi pred našimi očmi spet tista strašna doba, ki je ni mogoče pozabiti. Pozabiti bi namreč pomenilo pozabiti vsa ponižanja in žalitve, vse trpinčenje in človeško podlost, pregon z doma in trpljenje v tujini, vse teptanje svobode in zločinsko roganje človekovemu dostojanstvu. Pozabiti pa bi hkrati pomenilo tudi pozabiti na vsa pretresljiva dejstva predanosti, trpljenja, junaštva in vztrajnosti našega ljudstva v borbi za zmago pravice, za lepše, svobodnejše življenje!

Prav obglavljenje selskih žrtev, pri katerih — in to je treba zgodovinski resnici na ljubo poudariti — ni šlo za skrivače z majhnimi osebnimi interesi, ampak za zavestne protifašistične borce v tesni povezavi z Osvobodilno fronto slovenskega naroda, je sprožilo še hujši odpor in je vzrok razširitve misli narodno-osvobodilne borbe na vse kraje Koroške, kjer živijo tudi Slovenci. Kakor silen požar po vsej Sloveniji vzplameni borbenost in tudi v doslej tihotnih koroških gorah in dolinah odjeknejo partizanski streli. Kakor vsepovsod po slovenski zemlji, tako je tudi na koroških tleh kipelo isto čustvo: ohraniti sebe in rod, ustvariti novo, pravičnejše življenje!

Koroški Slovenci se zavestno priznavamo

k narodnoosvobodilni borbi slovenskega naroda

Vse to pozabiti pa bi pomenilo končno pozabiti tudi na čudovito povezanost in enotnost vsega slovenskega ljudstva v boju za iste težnje. In če se nam očita naša povezava z matičnim narodom, je bila ta naravna, neovirana po meji, ki je nismo mi ampak so jo sami zrušili.

Zato se koroški Slovenci zavestno in brez pridržka priznavamo k narodno-osvobodilni borbi slovenskega naroda in vsej njeni vsebini, kjer se je v dimu in ognju porajala svoboda in v kateri je vzklila nova, svetla miselnost. Priznavamo se tembolj, ker nemške šovinistične sile v deželi svojega besa ne zadržijo niti pred veličanstvom smrti trinajstih, od nacističnih rabljev obglavljenih nedolžnih žrtev.

Njihova borba in borba slovenskih partizanov pa je bila pravična, svetla borba, ni bila napadalna, ni hotela nič tujega, marveč je na smrt obsojeno slovensko ljudstvo šlo le v boj proti nasilju za obrambo svojega jezika, svojih domov in svoje zemlje ter za svobodo in človekovo dostojanstvo.

Ne smemo namreč prezreti, da so nacisti takoj po svojem prihodu zaprli in pregnali vso našo inteligenco, kmalu za tem razpustili vsa naša kulturna društva, oropali in uničili vse naše zadruge, aprila 1942 pregnali z domov nad tristo slovenskih družin in na Koroškem prepovedali vsako slovensko besedo, v začetku leta 1943 priprli več sto naših ljudi ter v aprilu istega leta s procesom proti 37 osebam iz Sel in Železne Kaple pričeli s fizično likvidacijo našega ljudstva. 13 smrtnih obsodb, 17 obsodb na težko ječo od 2 do 12 let ter 7 obsodb na večmesečni zapor je bila pred 25 leti strašna bilanca nacističnega ljudskega sodišča iz Berlina, ki jo je po tridnevni obravnavi v Celovcu izrekel krvnik dr. Freissler.

Kdor kljub tem dejstvom ne razume odpora in upora teptanega naroda, se očitno identificira z nasiljem in odobrava nacistične zločine nad koroškim slovenskim ljudstvom. Kako drugače naj sicer razumemo zahtevo nemških nacionalističnih organizacij po prepovedi te naše spominske svečanosti.

Zato pa nas ta pojav še posebno obvezuje, da spoštujemo in uveljavljamo visoka načela naše narodno-osvobodilne protifašistične borbe ter kot tedaj tudi danes strnemo vse sile ne glede na različne svetovnonazorne poglede za uresničitev naših skupnih narodnih teženj.

Zvezni prezident Franz Jonas je ob 30. obletnici nacistične zasedbe Avstrije dejal, da ima avstrijsko ljudstvo vzroka dovolj spominjati se marčnih dni leta 1938 in razsula Avstrije. Zgodovinarji delajo na tem — je dejal — da izčrpno razišče jo dogodke marca 1938. „To je potrebno zaradi tega, ker so ti dogodki bili prekriti in zamegleni od teže in tragike naslednjega razvoja ter postavljeni v senco, zaradi česar jih ne smatramo za važne. Toda marec 1938 je ustvaril pogoje za naslednji razvoj. V marčnih dogodkih je iskati, kakor danes vemo, zarodek za tragedijo druge svetovne vojne. Za nas in še bolj za mlado generacijo pa ni važna samo zgodovinska ugotovitev teh dogodkov, marveč v prvi vrsti spoznanje tega, kar je treba skupno storiti, da

(Nadaljevanje na 3. strani)

Hud udarec

V vrsti bremen, ki jih sedanja vlada nalaga širokim slojem prebivalstva, so dobili alpski kmetje naloženo najtežje breme. Za zvišanjem „kriznega groša“ od 2 do 5 grošev pri kilogramu oddanega mleka, po odtegljaju nadaljnjega groša za pospeševanje potrošnje mleka na domačem trgu in za kontrolo molznosti krav, po podražitvi krmnega žita in po zmanjšanju državnega prispevka na ceno mineralnih gnojil za 50 odstotkov, je po dramatičnih pogajanjih zveznemu ministrstvu za kmetijstvo dr. Schleinzerju minuli četrtek uspelo, da je na zasedanju konference prezidentov kmetijskih zbornic prodrl s sklepom vodstva ÖVP, da bo od 1. julija 1968 odkupna cena mleka v povprečju padla za 17 odstotkov od 2,30 na 1,99 šilinga za kilogram. Nasprotno pa je že sedaj precej očitno, da se bo pitno mleko verjetno že prihodnji teden podražilo.

Kakor izgleda vse to na prvi pogled neverjetno, tako je bridka resnica. Bridka je ta resnica predvsem za kmete alpskega področja naše države, za tako imenovane „govedarje“ (Hörndlbauer). Medtem ko so kmetje nižinskega področja, tako imenovani „žitarji“ (Körndlbauer) dobili kot protiutež že jeseni zvišano ceno ječmena in še prej koruze, je izkupiček „govedarjev“ za prodana goveda lani in letos močno padel; in padla je tudi cena lesa. Vse to pa ob podražitvi krmil in gnojil, da ne govorimo o podražitvah na področju mehanizacije kmečkega dela ter modernizacije in vzdrževanja kmetijskih poslopij.

K vsemu temu je prejšnji četrtek konferenca prezidentov kmetijskih zbornic z večino glasov — proti je glasoval predsednik predarlške zbornice, medtem ko sta se predsednika tirolske in salzburške zbornice vzdržala glasovanja — sklenila te-le ukrepe:

- *Z veljavnostjo od 1. aprila 1968 naprej bo „krizni groš“, ki ga mlekarne odtegnejo od kilograma oddanega mleka, zvišan od 5 na 19 grošev. Upoštevajoč odtegljaj za pospeševanje povpraševanja za mlečnimi izdelki na domačem trgu in odtegljaj za mlozno kontrolo, bodo dobili kmetje pri aprilskem obračunu kilogram oddanega mleka plačan le še po 2,09 šilinga namesto po 2,30 šilinga, kakor je uradno določena cena za mleko s 3,5 odstotka masti.*
- *S 1. julijem 1968 bo cena oddanega mleka padla za nadaljnjih 10 grošev in bo v bodoče cena 2,30 šilinga za kilogram veljala le še za mleko s 3,7 odstotka masti. S 1. julijem bo uvedeno tudi plačevanje mleka po kvaliteti. Na bazi sedanje cene bo po vseh odtegljajih dobil kmet oddano mleko prve kvalitete plačano le še po 2,09 šilinga, mleko druge kvalitete po 1,99, mleko tretje kvalitete pa po 1,89 šilinga za kilogram.*
- *Realna cena mleka bo ob splošnem podraževanju proizvodnih stroškov in življenjskih potrebščin v kmetijstvu padla za 21 do 41 grošev, v povprečju torej za 17 odstotkov. Vse to pa v času, ko živilska industrija pod nobenim pogojem ni pripravljena prevzeti kakršno koli breme in ko vsako breme prevali na potrošnike. Med drugim smo to doživeli v ponedeljek minulega tedna, ko je kruh podražila za 30 grošev na 6 šilingov, čeprav je razlika med ceno rži in pšenice ter kruhom že doslej znašala 120 odstotkov.*

Isto bomo doživeli pri mlečnih izdelkih, ki bodo — verjetno že v kratkem — dražji, čeprav je vse breme pospeševanja njihovega izvoza in potrošnje na domačem trgu prevzelo kmetijstvo. Tega še ne dovolj, bo prišlo v kratkem do podražitve mesa in mesnih izdelkov, čeprav so sedaj cene klavne živine in prašičev za 20 do 25 odstotkov nižje, kot so bile poleti 1966.

Akcijski program vlade, na kar se je zdecimiral prej tako hvalisani „Korenov plan“, bremeni le kmečke ljudi in potrošnike s povprečnimi in nižjimi dohodki. Predelovalna industrija in industrija sploh v danih okoliščinah noče prevzeti nobenih bremen. Tako je sedanji udarec, ki je padel na rame kmečkih ljudi in ki pada na rame potrošnikov, istočasno udarec proti narodnemu gospodarstvu, v katerem so kmečki ljudje ter delavci in nameščenci kot proizvajalci in kot kupci najbolj odločilno gibalo. To gibalo pa ÖVP ob pomoči večine vodstva Bauernbunda čedalje bolj hromi.

Ljubljana pripravlja »Kmečko ohcet«

V Ljubljani letos že četrtič pripravljajo turistično-folklorno prireditev z naslovom „Kmečka ohcet“, ki bo v dneh od 16. do 19. maja. Prirediteljem je s tem uspelo napraviti pravo turistično atrakcijo, ki je dobila že mednarodni sloves. Kot smo v našem listu že poročali, se bo na tej „Kmečki ohceti“ poročilo deset parov iz raznih dežel sveta. V Ljubljani in bližnji okolici pa bo v tistih dneh cela vrsta prireditev, na katerih bodo sodelovali najboljši narodno zabavni ansambli iz Slovenije, kot so kvintet bratov Avsenik, Veseli planšarji, trio Slak, Beneški fantje in drugi.

Zanimanje za to prireditev je zelo veliko, zlasti pa seveda med mladimi pari, ki se želijo poročiti na „Kmečki ohceti“. Zato je bila izbira povsod zelo težka; samo v Sloveniji se je prijavilo več kot 60 parov, na Danskem pa je bilo celo sto prijav. V posameznih deželah je bila izbira para prepuščena raznim časopisnim agencijam. Tako je letošnji avstrijski par izbrala Slovenska prosvetna zveza v Celovcu: nevesto Marijo Pečnik iz Male vasi pri Globasnici in ženina Miho Kappa iz Zgornjih Žamanj pri Škocijanu.

Vsi pari se bodo poročili v narodnih nošah. Poleg tega bodo pri ohceti sodelovale številne skupine narodnih noš iz vse Slovenije; že doslej je prijavljenih nad 900 parov, ki bodo predstavili narodne noše z vsega slovenskega ozemlja. V svatovski povorki bo 30 parov konj vleklo bogato okinčane svatovske vprege. Svatovski obed bo v športni hali Tivoli, kjer bo pri svatovski mizi prostora za 1600 gostov. Za gledalce pa je v hali pripravljenih nadaljnjih 5000 sedežev.

Prireditelji so razposlali propagandni material vsem potovalnim agencijam, kjer so na razpolago programi in podrobni opisi posameznih prireditev. V dneh „Kmečke ohceti“ bo na železniški progi Beljak—Ljubljana 50-odstotni popust. Močno znižane cene bodo imeli tudi vsi ljubljanski hoteli in restavracije, tako da bo „Kmečko ohcet“ res lahko doživel vsak, ne da bi moral zaradi tega globoko seči v žep.

Vsem poročnim parom po tržaška tvrdka Darwil podarila poročne prstane, razen tega pa imajo številna podjetja v Sloveniji in tudi drugod pripravljena dragocena poročna darila. Nadaljnje podrobnosti o letošnji „Kmečki ohceti“ bomo v našem listu še posebej opisali.

Wüstenrot polaga obračun

Stanovanjska hranilnica Wüstenrot, ki zdaj že več kot 40 let deluje v Avstriji, je v zadnjem času zabeležila lep rekord: pri njej sklenjene pogodbe so dosegle okroglo številko 250.000. Lastnikom „jubilejne“ pogodbe je zadruga izročila spominsko darilo.

Ob koncu leta 1967 je hranilnica Wüstenrot upravljala 154.957 pogodb s skupno pogodbeno vsoto v višini 20.675,000.000 šilingov. Do 31. marca 1968 je Wüstenrot v Avstriji financirala 36.631 stanovanjskih gradenj.

Lesno predelovalna industrija v težavah

K težavam, ki jih ima od lani naprej zaradi obsežnih polomov po gozdovih na eni in zaradi stagnacije pri izvozu rezanega lesa na drugi strani žagarska industrija, so se v avstrijskem lesnem gospodarstvu pridružile še težave lesno predelovalne industrije. Bruto-vrednost njene celokupne proizvodnje je namreč lani narasla le še za 0,3 odstotka, pri čemer je vendar več kot polovica njenih panog slabše odrezala kot leta 1966.

Posebno prizadeta je bila industrija stolov, katere proizvodnja je nazadovala kar za 46 odstotkov. Močno in sicer za 34 odstotkov je nazadovala tudi vrednost proizvodnje montažnih hišic iz lesa, medtem ko je proizvodnja vezanega lesa nazadovala za 20 odstotkov, proizvodnja industrije pohištva pa za 5 odstotkov. Boljše kot leta 1966 so odrezale le industrija železniških pragov, industrija drogov in industrija parketov. Njihova proizvodnja je narasla za 13 do 39 odstotkov.

Ko letno poročilo združenja lesno predelovalne industrije navaja svoje težave, zlasti poudarja, da podjetja, ki jih združuje, niso konkurenčna podjetjem drugih držav. Uvoz izdelkov lesno predelovalne industrije se je lani povečal za 25 odstotkov na vrednost 680 milijonov šilingov, izvoz je temu nasproti sicer dosegel vrednost 780 milijonov šilingov, vendar je narasel le še za 4 odstotke. Spričo povečanega uvoza je tudi na domačem trgu popustilo povpraševanje za avstrijskimi izdelki. Vsled tega je izkoriščenost kapacitet avstrijske lesno predelovalne industrije lani nazadovala za 2 odstotka na 85 odstotkov. Le 14 podjetij je svoje kapacitete lahko docela izkoristilo.

Gozd v industrijski družbi

V našem po industrijski družbi oblikovanem času postaja gozd vedno bolj pomemben. Gozd nudi s svojo surovino — lesom delo, življenjskemu prostoru človeka zagotavlja varnost, ko predstavlja zaščito pred naravnimi katastrofami, ki bi uničile prometne zveze in oskrbo z električno energijo ter ogrožale gosto naseljene in industrializirane alpske doline; predvsem pa nudi človeku možnost oddiha, potrebnega za ohranitev delovne sposobnosti.

Za narodno gospodarstvo ni vseeno, ali razpolaga z lastnimi surovinami ali pa je — zlasti v časih kriz — odvisno od nezanesljivih uvozov. Avstrija po zaslugi svojega vzorno urejenega gozdarstva lahko iz lastnih zalog krije potrebe svojega gospodarstva po lesu, lesnih izdelkih, papirju in celulozi, tudi če bi izpadel uvoz, ki ga zdaj prakticira iz trgovinsko-političnih in podobnih vidikov. Po drugi strani pa ima avstrijsko gozdarstvo opravka z inozemsko konkurenco, katere obsega danes še ni mogoče pregledati.

Avstrijski gozd pač ni edina surovinska baza za avstrijsko lesno predelovalno industrijo. Strokovna organizacija Združenih narodov za kmetijstvo in prehrano (FAO) je za leto 1975 predvidela, da se bo letna poraba lesa v primerjavi z letom 1950 (ko je Evropa lahko še izvozila 5 milijonov kubičnih metrov lesa) povečala za 110 milijonov kub. metrov. To je privedlo do tega, da so mnoge države uvedle v svojem gozdarstvu oblike plantažnega gospodarstva ter se poslužujejo najrazličnejših strojev, s tem pa dosegajo bistveno cenejšo proizvodnjo kot pri nas v Avstriji. V dobi liberalizacije pa tudi zaščitne carine na daljšo dobo niso več mogoče. Zaradi vsega tega mora Avstrija računati s tem, da bo konkurenca na mednarodnem tržišču vedno hujša.

Pri tem pa je treba upoštevati, da v naši državi tistih oblik mehanizacije v gozdarstvu, ki v drugih državah bistveno vplivajo na znižanje proizvodnih stroškov, sploh ni mogoče uvesti. Po eni strani so vzroki v dejstvu, da je Avstrija gorata dežela, da gre za tako imenovano gospodarstvo majhnih površin in da imamo v glavnem opravka z mešanim gozdom; po drugi strani pa mora avstrijski gozd igrati tudi še razne negospodarske vloge.

Med funkcijami, ki jih izpolnjuje gozd mimo svoje gospodarske vloge, je treba predvsem omeniti, da skrbi za zdravo podnebje in za izravnano vodno gospodarstvo. Čedalje večjega pomena pa je gozd tudi za tujski promet. Statistike kažejo, da danes že vsak peti prebivalec mestnih naselij trpi za posledicami hrupa. Kdor pozna velika industrijska središča, kjer živijo ljudje sredi betonskih zidov in v zraku, zastrupljenem z dimom in plini, bo razumel hrepenenje teh ljudi, da bi svoj dopust lahko preživeli na svežem zraku in v mirnem kraju. Za milijone takih ljudi je gozd postal vir oddiha, sprostitve in zdravja.

Za leto 1980 predvidevajo, da bo že 80 odstotkov prebivalstva združenega v proizvodnih središčih. Spričo tega razvoja postaja še bolj očiten pomen Avstrije kot dežele gozdov, v tem okviru pa še prav posebno Koroške, ki bo s svojimi gozdovi in jezeri lahko igrala važno vlogo centra oddiha in zdravja za vse tiste ljudi, ki bežijo iz mesta pred hrupom in dimom. Vendar pa se je v tej zvezi treba vprašati, ali naj bo kmet kot lastnik gozda le neplačan čuvaj naravnega parka? Ali ne bi morala široka javnost pokazati več razumevanja za vse tisto, kar prispeva gozd k ohranitvi njenega zdravja?

Gozd kot tak in gozdnata dežela Koroška sta torej za naraščajočo industrijsko družbo velikanskega pomena: gozd s svojo surovino nudi zaposlitev več kot 150.000 osebam, ki so zaposlene v gozdnem in lesnem gospodarstvu; človeku tehnične dobe nudi oddih, ki je za ohranitev delovne sposobnosti danes potreben bolj kot kdajkoli prej. Zaokrožena gozdnata dežela pa bo za ohranitev zdravja industrijske družbe jutrišnjega dne še mnogo bolj potrebna, kot je že danes. Toda za ohranitev gozda se mora gozdno in lesno gospodarstvo danes prav tako prilagoditi modernim oblikam proizvodnje in prodaje.

PO ŠIROKEM SVETU

STUTTGART. — Med dogodke, ki so v zadnjih dneh vzbudili široko mednarodno zanimanje, je nedvomno treba prišteti tudi izid nedeljskih deželnozborskih volitev v zahodnonemški deželi Baden-Württemberg. Za ta izid ni značilno samo to, da je delež socialdemokratske stranke padel od 37,3 % na 29 odstotkov, marveč predvsem dejstvo, da je pri teh volitvah zabeležila svoj doslej največji uspeh neonacistična NPD, ki je dobila skoraj deset odstotkov vseh glasov in 12 mandatov v deželnem parlamentu. Svetovni tisk nedvoumno ugotavlja, da predstavlja ta uspeh nemških neonacistov veliko nevarnost za nadaljnji razvoj v Nemčiji ter postavlja na laž zagotovila bonskih politikov, da v Zahodni Nemčiji ni več nacistične nevarnosti.

BEOGRAD. — Po večtedenskem potovanju po azijskih deželah, kjer je obiskal Japonsko, Mongolijo in Perzijo, se je predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito v torek s svojim spremstvom spet vrnil v domovino. Na povratku se je za dva dni ustavil v Moskvi, kjer je razgovarjal z vodilnimi predstavniki Sovjetske zveze.

DUNAJ. — Zvezna vlada je na svoji zadnji seji razpravljala med drugim tudi o sklenitvi avstrijsko-romunskega sporazuma o ukinitvi vizumov med obema državama. Tozadevni sporazum morata obe državi še podpisati in ratificirati, zato trenutno še ni znano, kdaj bo začel veljati.

VATIKAN. — Papež Pavel VI. je zadnjo nedeljo v govoru, ki ga je imel pred skupino znanstvenikov iz raznih dežel, pozval znanstvene delavce vsega sveta, naj preprečijo proizvodnjo in uporabo atomskega orožja in bakterioloških vojnih sredstev. Poudaril je, da je treba vsa znanstvena prizadevanja posvetiti blaginji človeštva, ne pa njegovemu uničevanju. Apeliral je na zavest znanstvenikov, rekoč, da morajo skupaj s človeštvom in njegovimi voditelji preprečiti uporabo sredstev za splošno uničenje.

VIENTIANE. — Radijska postaja laoških osvobodilnih sil je sporočila, da je več kot 200 ljudi, predvsem otrok, umrlo za posledicami zastrupitve s kemikalijami, ki so jih ameriška letala odvrgla nad južnim Laosom. Prav tako so ameriška vojna letala večkrat napadla laoška naselja, kjer je bilo večje število civilnih oseb ubitih in ranjenih ter poškodovanih več stanovanjskih poslopij. Velika Britanija in Sovjetska zveza kot sopredsednici ženevske konference za Indokino sta bili pozvani, da obsodita zločine Amerike.

BONN. — Za 11. maj pripravljajo v Zahodni Nemčiji veliko protestno demonstracijo, s katero hočejo protestirati proti načrtom bonske vlade, da bi uveljavila posebno zakonodajo o izrednem stanju. Kakor je razvidno iz osnutka tega zakona, bi vlada dobila v roke vsa sredstva, da po mili volji razveljavi temeljne svoboščine in demokratične pravice ter uvede v državi režim, ki bi bil zelo podoben nacističnemu. Proti tem načrtom vlade protestirajo predvsem visokošolski profesorji in študentje, pa tudi v široki javnosti se hitro širi odpor. Že doslej je okoli 30.000 oseb prijavilo svojo udeležbo pri protestnem pohodu na Bonn, ki ga pripravljajo za 11. maj.

WASHINGTON. — Senator Robert Kennedy, eden izmed kandidatov za letošnje predsedniške volitve, je obtožil predsednika Johnsona, da je premalo ukrenil proti lakoti v Ameriki. Dejal je, da Amerika sicer izvaža živila v druge države, toda vse premalo napravi za lajšanje lakote doma, kajti po zagotovilu senatorja Kennedyja je v Ameriki 14 milijonov ljudi, ki gredo vsak večer lačni k počitku. — Število osebnosti, ki se potegujejo za kandidaturo pri predsedniških volitvah v Ameriki, postaja vedno večje. Prejšnji teden je svojo kandidaturo v demokratski stranki napovedal sedanji podpredsednik Hubert Humphrey, te dni pa se je kot kandidat republikanske stranke predstavil guverner Nelson Rockefeller. Boj za predsedniški stolček v Ameriki tudi s finančne plati ni enostaven: za kandidata je treba „investirati“ kakih 240 milijonov šilingov, kakor je izjavil bivši tiskovni šef bele hiše Salinger.

IDRIJA. — Rudnik živega srebra v Idriji je ob koncu minulega tedna slavil 475-letni jubilej. Najstarejše jugoslovansko rudarsko mesto je ob tej priložnosti doživelo lepo slavnost, katere so se udeležili številni visoki predstavniki zveznih in republiških ustanov. Svoj jubilej pa je kolektiv idrijskega rudnika proslavil predvsem tudi s pomembno delovno zmago, kajti obratovati je začela tretja rotacijska peč.

STUTTGART. — Na enem izmed največjih procesov proti nacističnim zločincem v Zahodni Nemčiji je bil glavni obtoženec Ernst Epple obsojen na dosmrtno ječo, medtem ko je bila proti ostalim obtožencem izrečena večletna zaporna kazen. Obsojeni so bili zaradi sodelovanja pri ubijanju poljskih Židov.

Potrebna je enotnost vseh...

(Nadaljevanje s 1. strani)

se prepreči ponovitev take tragedije. Zato nobenih kompromisov, nobenega oportunizma, kadar gre za interese naše države!"

Isto velja tudi za nas: nobenih kompromisov, nobenega oportunizma, pač pa enotnost vseh, kadar gre za življenjske pravice naroda! To je nauk zgodovine in spoznanje vseh, ki niso šli slepi skozi čas trpljenja.

V očigled ogromnega krvnega davka, v očigled prestanega trpljenja in ob spominu na številne žrtve, ki se jih danes v hvaležnosti spominjamo, se mi zdi zato silo nevarno postavljati spet v ospredje svetovnonazorna vprašanja in ustvarjati nove ideološke pregrade med naše ljudstvo, kakor se to dogaja v zadnjem času. Pred tridesetimi in petindvajsetimi leti selskih žrtev nihče ni vpraševal, kakšnega svetovnega naziranja so, marveč so jih obsodili na smrt in obglavili **samo zaradi tega, ker so bili Slovenci in so se borili za pravice svojega ljudstva, za bratstvo in razumevanje med narodi ter za dostojanstvo človeka.**

In ali je danes drugače? Tudi danes, kadar gre za pravice našega ljudstva, šovinisti ne vprašujejo, kako kdo misli, marveč gre borba šovinističnih sil tako proti duhovnikom, če nočejo kloniti in se postavijo v obrambo pravic svojega ljudstva, kakor proti „slovenski levici" — da uporabimo označbo tistih, ki jim je v prvi vrsti za ideološko opredelitev — če le-ta terja nacionalno in socialno enakopravnost slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, pa tudi proti vsem tistim avstrijskim krogom, ki so za strpnost in mir v deželi, ter priznavajo tudi slovenskemu človeku pravice, ki mu grejo.

Boj proti fašizmu, proti vojni in nasilju je ustvaril čudovite primere človeške solidarnosti — ne samo med posamezniki, temveč tudi med narodi in je še danes eden od temeljev skupnih prizadevanj za najbolj plemenite cilje človeštva.

Dunajski kardinal König je dal te dni za češki tisk naslednjo izjavo: Skupna tla za kristjane in nekristjane naj so človek, njegova dobrobit in njegova sreča. Marksistom naj bi bila njihova ideja humanizma ravno tako resno pri srcu kakor kristjanom njihovo krščanstvo. Končno naj je enim in drugim skupna misel — svet, ki živi v miru in pravičnosti!

Ravno to pa je bila skupna misel vseh protifašističnih borcev med vojno ter vseh svobodoljubnih narodov, ki so po težkih letih strašanske vojne pred dvajsetimi leti sklenili Deklaracijo o človekovih pravicah. Da le-te v svetu še niso uresničene, je primerov dovolj: umor odličnega borca za človekove pravice Martina L. Kinga, rasna diskriminacija v Juž. Afriki in Ameriki, umazana vojna v Vietnamu, uboštvo in lakota v številnih delih sveta, odrekanje pravic manjšinam itd.

Z vso pravico je zato generalni sekretar OZN U Tant na jubilejnem dvajsetem zasedanju konference združenih narodov za človekove pravice v Teheranu te dni zaskrbljeno opozoril, da je le malo možnosti za spoštovanje človekovih pravic, če ni miru. Odločno je obsodil sleherno obliko nasilja ter resno obžaloval, da diskriminacije na mnogih področjih in gospodarska neenakost v velikem delu sveta ogrožajo ekonomske in socialne, pa tudi človekove pravice. Papež pa je v svoji poslanici tej konferenci poudaril, da rasna diskriminacija povzroča tolik nemir, socialne krivice in gospodarska beda ter ideološko tlačenje toliko odpora, da je skušnjava velika, na te kršitve človekovega dostojanstva odgovoriti s silo. Katoliška cerkev je pripravljena sodelovati z vsemi ljudmi dobre volje, da pomaga graditi svet, v katerem sleherni ne glede na raso, veroizpoved in narodnost lahko živi resnično človeka vredno življenje, svet, v katerem svoboda ni le prazna beseda.

Svet v miru in svobodi, človeka vredno življenje za vse ne glede na raso, veroizpoved in narodnost — to je novi jezik cerkve; to pa je tudi svet, za katerega so se borili svobodoljubni narodi, za katerega so umirali borci za svobodo in trpini v koncentracijskih taboriščih, za katerega so dale svoja življenja tudi selske in številne druge naše žrtve!

Naj bo zato naša zaobljuba na današnji spominski svečanosti ob 25. obletnici obglavljenja selskih žrtev, da hočemo tudi danes strnjeni stati v borbi za enakopravnost našega ljudstva, za kulturno enotnost slovenskega naroda, za mir v deželi, za bratstvo in razumevanje med narodi in za očuvanje človekovega dostojanstva. Če bomo ohranili svojo enotnost in se ne bomo sami izključevali iz družbenega dogajanja, smo lahko uverjeni, da bo kljub številnim drugim znakom končno le zaživel svet miru in bratstva med narodi ter bo za našo mladino zlo nečloveških mučenj, koncentracijskih taborišč in teptanja človekovih pravic samo zgodovina in nikoli več živa resnica. **Treba pa je našo mladino seznaniti s to zgodovino, da bo razumela nas in čas, predvsem pa žrtve svojih prednikov, ki naj bodo nam in mladini stalni poziv k budnosti pred vedno živim zlom, krivico in nasiljem, ki neprenehoma ogrožajo človeka in njegovo dostojanstvo.**

Ko v tem smislu obnavljamo svojo zaprisego in se klanjamo spominu vseh padlih in umrlih žrtev, pa se zavedamo, da težnja po novem, lepšem svetu v miru in enakopravnosti, v spoštovanju in bratstvu med ljudmi ni nova, marveč je bila živo prisotna v vseh časih in pri vseh teptanih narodih. Tako jo je že pred več kot sto leti čudovito preprosto formuliral naš največji pesnik France Prešeren v svoji „Zdravljici", s katero nam je poklonil tudi najbolj jasen in realen narodni program.

DEŽELNI GLAVAR SIMA:

Čuvajmo oporoko

žrtev iz Sel in Železne Kaple

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je ob 25. obletnici obglavljenja selskih žrtev prejela tudi številna pisma. Tako je v pismu, ki ga je poslal službeno zadržani deželni glavar Hans Sima, med drugim rečeno:

Vaša spominska svečanost spet obuja spomin na najtemnejšo dobo naše zgodovine in spomin na žrtve mora v nas vseh krepiti obvezo, da bomo poglabljali razumevanje med ljudmi, ker le tako je mogoče zagotoviti miroljubno sožitje. Če nas bo ta miselnost vodila pri našem mišljenju in dejanju, potem bomo najbolje čuvali oporoko žrtev iz Sel in Železne Kaple.

Pomembne obletnice slovenskega naroda

„Zmagovita pot Osvobodilne fronte bo ostala tudi nadalje naša pot, izkušnje iz narodnoosvobodilne borbe pa vodič v našem delu," je med drugim poudaril predsednik republiške konference SZDL Slovenije Janez Vipotnik na slovesni seji, na kateri so se spomnili 27. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda — „sinonima za najbolj znamenito in najbolj slavno obdobje v zgodovini slovenskega naroda." Sprejeli so sklep, da bo predsedstvo SZDL razpravljalo na svoji prihodnji seji tudi o predlogu, naj bi 27. april — dan ustanovitve OF — v bodoče praznovali kot začetek vstaje v Sloveniji.

Na seji so odobrili program pomembnejših proslav v letošnjem letu. Letošnja osrednja proslava v Sloveniji bo — kakor smo v našem listu že poročali — ob 25. obletnici vseljudske vstaje na Primorskem. Pomembni jubilej bodo v primorskih občinah proslavljali vse leto, zaključna vseslovenska proslava pa bo 15. septembra v Novi Gorici. Med nadaljnjimi važnimi obletnicami je 25-letnica zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, ki jo bo s svečano sejo počastila republiška skupščina SR Slovenije. Predstavniki Slovenije bodo sodelovali tudi na svečani seji zvezne skupščine ob 25. obletnici zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ.

Letos mineva 50 let od znanega judenburškega upora, prav tako pa bodo v Sloveniji letos proslavili tudi 50-letnico bojev za severno mejo Slovenije, ko bodo proslave v Ljubljani in zlasti v Maribru; v Ljutomeru pa se bodo spomnili prvega slovenskega tabora pred sto leti.

Ob obletnici ustanovitve OF so v Ljubljani podelili letošnje nagrade Osvobodilne fronte, ki so jih za knjižna dela prejeli Karel Grabeljšek, dr. Tone Ferenc in Karel Leskovec.

KULTURNE DROBTINE

● V navzočnosti zveznega prezidenta Jonasa je bila prejšnji teden izročena znanemu hrvaškemu književniku Miroslavu Krleži avstrijska Herderjeva nagrada, ki jo vsako leto podelijo književnikom, glasbenikom in znanstvenim delavcem za posebne zasluge pri gojenju in utrjevanju razumevanja in prijateljskih odnosov med narodi. Na področju književnosti so v prejšnjih letih prejeli Herderjeve nagrade Jan Kott (Poljska), Laszlo Nemeth (Madžarska), Zlatko Gorjan (Jugoslavija) in Alexandru Philippide (Romunija). Ostale letošnje Herderjeve nagrade pa so dobili romunski arheolog Constantin Daikoviciu, poljski umetnostni filozof Roman Ingarden, češkoslovaški etnolog Ludvig Kunz, grški arheolog Anastasios Orlandos, madžarski umetnostni zgodovinar Lajos Vayer in bolgarski skladatelj Pančo Vladigerov.

● Ob priložnosti 50-letnice ministrstva za socialno upravo je od danes naprej v slavnostni dvorani celovške Delavske zbornice posebna razstava, ki nudi zanimiv pregled socialne zaščite v Avstriji tekom minulih desetletij.

● Že tretjo sezono ima dunajski „Theater der Jugend" na sporedu tudi pravljično igro „Najlepša roža" slovenske avtorice Kristine Brenkove. Samo v letošnji sezoni do konca maja se bo zvrstilo skupno 28 predstav, kar je nedvomno lep uspeh.

Večer partizanske pesmi

v slovenskem Kulturnem domu v Trstu

Tudi tržaški Slovenci so imeli ob koncu minulega tedna priložnost prisluhniti partizanski pesmi. V veliki dvorani Kulturnega doma je namreč v soboto zvečer priredil koncert moški pevski zbor „Vasilij Mir" s Proseka-Kontovela, ki je pod vodstvom dirigenta Ignacija Ote izvajal bogat spored skladb in pesmi s partizansko in borbeno tematiko.

Prvi del koncerta je obsegal umetne skladbe ter je doživel višek v mogočni kantati „Svobodna zemlja", ki jo je za moški zbor ter bariton in tenor s klavirsko spremljavo uglasbil prof. Radovan Gobec. V drugem delu po so se vrstile borbene pesmi, kot so jih prepevali partizanski borci. Med njimi je bilo mnogo tudi takih, ki smo jih v nedeljo popoldne slišali na celovškem koncertu Partizanskega invalidskega pevskega zbora.

Tudi v Trstu je koncert partizanske pesmi izzval silno navdušenje. Partizanska pesem je — kakor piše „Primorski dnevnik" — razvnela ljudi, jih potegnila za seboj in jim še enkrat ogrela srca, kot jim jih je ogrevala med osvobodilnim bojem in jim jih vnemala, da so vzdržali v neenakem in prav zato toliko bolj veličastnem boju za svobodo. In to je tudi razumljivo, kajti „naša pesem je bila zapeta od srca in če smo se z njo vsaj skromno oddolžili našim žrtvam in spominu na naš junaški narodnoosvobodilni boj, smo dosegli naš namen" — kakor je po koncertu naglasil zastopnik zbora.

Partizanska pesem borbe in zmage

je navdušila udeležence nedeljske prireditve

Ob gostovanjih raznih kulturno-umetniških ansamblov iz Slovenije smo spoznali tudi že mnoge pevske zbore, ki so nas navdušili s svojo visoko pevsko kulturo. S posebnim zanimanjem pa smo nedvomno pričakovali prvi obisk mednarodno znanega Partizanskega invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane, ki je minulo nedeljo ob 25. obletnici obglavljenja selskih žrtev priredil koncert partizanske in narodne pesmi v celovškem Domu glasbe. Pesem, ki nam jo je poklonil ta zbor, je bila vsekakor edinstvena obogatitev in dragocen prispevek matičnega naroda k svečanosti, s katero smo koroški Slovenci počastili spomin žrtev, doprinešenih v boju proti nacističnemu nasilju.

Šestdesetčlanski zbor pod vodstvom svojega dirigenta prof. Radovana Gobca je prišel med nas s posebnim poslanstvom: prinesel nam je partizansko pesem borbe in zmage, pesem, ki je spremljala slovenskega človeka v letih junaške narodno-osvobodilne borbe, mu vlivala poguma v trenutkih trpljenja ter mu vžigala upanje v zmago nad največjim krvnikom v zgodovini človeštva — fašizmom. Ta pesem je na nedeljskem koncertu izzvala navdušenje, kot ga le redkokdaj doživimo. Morda je to navdušenje privrelo iz našega človeka zato, ker še vedno stojimo v borbi za naše pravice, ker nam še ni bil poplačan davek, ki smo ga koroški Slovenci plačali s svojo krvjo. **Naj si to manifestacijo razlagamo kakorkoli že, pesem, ki nam jo je v dovršeni umetniški obliki posredoval Partizanski invalidski pevski zbor, nas je združila, kakor smo bili koroški Slovenci enotni takrat, ko so nas preganjali z domače zemlje ter zapirali, mučili in ubijali naše ljudi samo zato, ker so ljubili svoj jezik in svojo pesem.**

Kakor že povedano, je bil to prvi obisk Partizanskega invalidskega pevskega zbora na Koroškem. In ugotoviti moramo, da nas je zbor že ob tem prvem srečanju povsem prevzel s svojo visoko pevsko kulturo. Pri zboru ne gre za poklicne pevce in izšolane glasove, vendar pa je treba priznati, da mora umetniška raven tega ansambla navdušiti tudi najbolj razvajenega poslušalca. Nedvomno je to v veliki meri zasluga izkušenega dirigenta, ki ima svoj zbor zanesljivo v rokah ter ga suvereno vodi od prvega do zadnjega takta. Zbor pa ima tudi čudovite soliste, medtem ko za celotni ansambel velja, da ga odlikuje vzorna disciplina, kar vse skupaj potem rodi bogate sadove — dovršeno interpretacijo tudi najbolj zahtevnih programskih točk.

Na celovškem koncertu je zbor izvajal pester spored, ki je segal od borbene partizanske pesmi mimo narodnega napeva do umetne melodije ter se ob koncu spet stopnjeval v mogočno pesem boja in junaštva. Predaleč bi vodilo, če bi hoteli podrobno pisati o vsaki posamezni pesmi. Naj zadostuje splošna ugotovitev, da smo doživeli tako zborovske kakor tudi solistične vrhunske dosežke, ob katerih je navdušeno občinstvo izsililo številne ponovitve. Kot poseben izraz žive povezanosti med matičnim narodom in manjšino pa smo razumeli dejstvo, da je zbor za zaključek izven sporeda dodal še našo domačo „Pojdam v rute".

Partizanski invalidski pevski zbor si je srca koroških Slovencev osvojil že ob svojem prvem obisku na Koroškem. Gotovo mu je to v veliki meri uspelo zaradi tega, ker se je predstavil z zavidljivo stopnjo pevske umetnosti. Toda njegov prepričljivi uspeh ima nedvomno še drug vzrok: prinesel nam je poleg narodne in umetne pesmi tudi še partizansko pesem, tiste slavne in nepozabne melodije, ki so slovensko ljudstvo spremljale in ga bodrile v najtežji in hkrati najsvetlejši dobi njegove zgodovine — v narodnoosvobodilni borbi, ki je slovenskega človeka prerodila tako v Sloveniji kakor tudi na Primorskem in Koroškem.

Prijateljem koroške narodne pesmi

Po zaslugi mnogih zbiralcev so koroške narodne pesmi po večini zapisane, harmonizirane in tiskane ter zavzemajo v slovenski pesmi odlično mesto.

Vendar se mi zdi, da je tako zapisovanje pomanjkljivo. Zbiralci namreč v svojih zbirkah skoraj nikoli ne navajajo vira, t. j. pevca, ki jim je pesem zapel, da so jo zapisali. Taka ugotovitev ima znanstven pomen, ker nas včasih pripelje do samega avtorja bodisi napeva, bodisi besedila. Tako n. pr. je bilo mogoče naknadno ugotoviti, da je avtor pesmi in napeva „Tam, čier teče bistra Zila" Jožef Katnig (rojen 1862 na Bistrici ob Zilji, umrl 1942 ravno tam).

Način zbiranja in zapisovanja narodnih pesmi je torej treba poglobiti, to se pravi, poiskati vse še danes dosegljive najstarejše vire in ugotoviti osebo, ki je zbiralcem-zapisovalcem pesem predvajala. Tako je n. pr. Marko Bajuk navedel Milko Hartman kot pesnico in vižarico, jaz pa Franca Leder-Lesičjaka.

Ker pripravljam zbirko pesmi koroških ljudskih pevcev, vižarjev in pesnikov, se obračam na vse prijatelje koroške narodne pesmi s prošnjo, da mi sporoče imena, kraj in poklic tistih pevcev, vižarjev in pesnikov, ki vedo, od kod katera pesem izvira. Pesem se namreč s širjenjem od vasi do vasi spreminja tako v tekstu kot tudi v napevu; „vsaka vas ima svoj glas".

Razen tega me tudi zanimajo imena in drugi zgodovinski podatki zborovodij, ki so te pesmi širili in s svojimi nastopi utrjevali slovensko narodno zavest.

Slike posameznih ljudskih pevcev in pevskih zborov so dobrodošle.

Za čim večji odziv se priporoča

Luka Kramolc *Ljubljana-Šiška, Martina Krpana blok 17*

SPOMINSKA SVEČANOST V SELAH:

„Tovarišem v spomin in nam v opomin“

Občinski svet v Selah je na podlagi sklepa svoje seje priredil minulo nedeljo dopoldne pred spominskima ploščama, posvečenima trinajstim obglavljenim junakom iz Sel, Borovelj in Železne Kaple, lepo spominsko svečanost, katere se je udeležilo izredno veliko število ljudi tako iz Sel in okolice kakor tudi iz mnogih oddaljenih krajev. Med navzočimi so bili svojci pred 25 leti obglavljenih žrtev, nadalje številni protifašistični borci in žrtve fašizma, selski župan Herman Velik na čelu občinskega odbora, župan boroveljske mestne občine Thomas Sorgo, župan občine Železna Kapla-Bela deželni poslanec Josef Lubas ter mnogi predstavniki slovenskih organizacij.

Pri svečanosti, ki jo je začel župnik Vauti, sta sodelovala selski mešani in moški zbor, skupina šolarjev pod vodstvom nadučitelja Jaklitscha pa se je spominu žrtev poklonila z Gradnikovo pesmijo „Tovarišem v spomin in nam v opomin" ter primerno nemško recitacijo. Spominski govor je imel župan Velik, ki se je v obeh deželnih jezikih spomnil trpljenja in junaštva v nacistični dobi. Med drugim je naglasil:

„Selski občinski odbor je na svoji zadnji seji smatral ne le za primerno marveč za svojo dolžnost, da se ob 25. obletnici obglavljenja selskih žrtev spomni le-teh s posebno svečanostjo. Ob tej priložnosti se hočemo pokloniti spominu tudi vseh ostalih žrtev naše občine, vseh naših bratov in sestra, ki so trpeli v zaporih in taboriščih; počastiti pa hočemo tudi spomin tistih, ki so na preganjanje in mučenje naših ljudi odgovorili z uporom in z orožjem v roki odločilno doprinesli k zmagi nad krvoločnim hitlerjanskim fašizmom.

Spominski plošči trinajstim žrtvam in spomenik, ki je bil postavljen tudi osem ostalim žrtvam, so priče — dokumenti v marmorju — velikega krvnega davka, ki so ga dale Sele v boju za svetle ideale človeštva, kot so svoboda, demokracija in mir. Če smo se zbrali danes tukaj, da obnovimo spomin na bridke dogodke pred 25 leti, potem ne zato, da bi s tem odpirali stare rane in netili nekdanje sovraštvo med našimi ljudmi. Nasprotno! Po tolikih letih in spričo razvoja v zadnjem desetletju, ki gre povsod v smer mirnega sožitja med narodi, se moramo vključiti v to prizadevanje tudi mi in doprinesti svoj delež k prijateljstvu tako v ozkem kakor tudi širšem merilu.

Ko so se leta 1945 vrnili naši izseljenci v domovino, so dejali: „Odpustiti da, toda pozabiti nikdar!" To naj velja tudi danes in za nas vse; kajti pozabljene žrtve bi bile zaman doprinešene. Mladina naj izve od staršev in ostalih vzgojiteljev, za kakšne „zločine" so morali dati svoje življenje naše selske žrtve. Mladina naj izve, koliko ljudi je moralo trpeti takrat samo zaradi tega, ker niso zatajili svojega materinega jezika, ker so ostali zvesti svojemu narodu in njegovi kulturi. Naj izve, kako so bile v takratnem času teptane človekove pravice ne le pri nas temveč po vsej Evropi.

Dan 9. aprila 1943, ko je izrekel krivični sodnik nacistični krvnik Freissler v Celovcu smrtno obsodbo nad selskimi žrtvami, in 29. april istega leta, dan nečloveškega obglavljenja teh nedolžnih žrtev, nas obvezujeta, da zvesto čuvamo pridobitve in sadove trpljenja in boja vseh naših ljudi. Njihove žrtve pa nas opominjajo tudi k budnosti in k enotnemu prizadevanju, da se taki časi nikdar več ne bi mogli povrniti."

Občinski svet Sele in Slovensko prosvetno društvo „Košuta" v Selah sta spomin žrtev počastila tudi z lepimi venci.

O B J A V A

ZVEZE SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV

Srečanje Zveze slovenskih izobražencev v Bilčovsu bo 19. maja ob 14. uri in ne 5. maja, kakor je bilo prvotno objavljeno.

Učiteljska sekcija je napravila 8. aprila izlet v Mežiško dolino, kjer se je seznanila s tamkajšnjo šolsko ureditvijo ter si ogledala razne kulturne zanimivosti, predvsem obsežno študijsko knjižnico na Ravnah.

Okoli 14. julija pa je za vse, ki se zanimajo za planine in planinsko cvetje, predviden izlet na Mangart.

Odbor

Mesec Rdečega križa

Svetovna organizacija Rdečega križa, ki združuje več kot 210 milijonov članov ter 109 včlanjenih držav, bo 8. maja obhajala Svetovni dan Rdečega križa. Na Koroškem bo Rdeči križ tudi letos izvedel tradicionalno majsko zbiralno akcijo ter je deželni glavar Hans Sima v tej zvezi naslovil na prebivalstvo dežele poseben proglas.

Iz tega proglasa povzemamo, da je na Koroškem samo lani 1318 prostovoljnih pomočnikov, zdravnikov in funkcionarjev brezplačno žrtvovalo 182.183 ur prostega časa za Rdeči križ. 2868 oseb je obiskalo 131 tečajev prve pomoči; 18.687 poškodovanih ali ponesrečenih oseb je bilo deležnih prve pomoči; akcija prostovoljnih darovalcev krvi je omogočila, da so bolnišnice dobile 10.276 krvnih konserv in že letos bo na Koroškem zabeležen stotisoči prostovoljni darovalec krvi. Pri prevozu bolnikov in ponesrečencev so rešilni avtomobili opravili 32.718 voženj ter skupno prevozili 1,369.754 kilometrov. Poleg tega je opravil Rdeči križ pomembno delo pri raznih karitativnih akcijah.

Za uspešno delovanje v korist skupnosti mora Rdeči križ skrbeti za stalno modernizacijo in izgradnjo svojih naprav, kar seveda zahteva velika denarna sredstva. Torej je v veliki meri odvisno od radodarnosti prebivalstva, če bo Rdeči križ lahko razširil in izboljšal svojo za vso deželo tako pomembno dejavnost.

Ob koncu svojega proglasa se deželni glavar obrača na vse Korošice in Korošce s pozivom, naj bi smatrali za svojo dolžnost, da „za nas vse tako važno dejavnost Rdečega križa podprejo kot podporni člani ali prostovoljni sodelavci, predvsem pa s primernim prispevkom v okviru majske zbirlane akcije pod geslom: „Pomagajte pomagati!"

Priznanje za sosedsko pomoč

Na Jesenicah je bila v ponedeljek tega tedna prisrčna slovesnost, na kateri so predstavniki koroške deželne vlade izročili skupini slovenskih gasilcev in reševalcev spominske medalje in diplome v znak priznanja za nesebično in človekoljubno pomoč ob katastrofalnih poplavah na Koroškem.

Ravnatelj deželnega gradbenega urada dvorni svetnik dipl. ing. dr. Possegger se je ob tej priložnosti zahvalil reševalski ekipi iz Slovenije za njeno pomoč, ki jo je nudila ob poplavah na Koroškem. „Spontana pomoč naših južnih sosedov in slovenskih prijateljev nas je ganila, toda tudi korošci bomo prav tako na razpolago, če bi bilo kdaj potrebno." Naglasil je, da taka pomoč le še bolj gradi mostove sporazumevanja in krepi sodelovanje med narodi.

Tudi avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Riesenfeld je izrekel zahvalo za pomoč, „ki najbolje manifestira tistega duha, kateri naj bi prevladoval v odnosih med obema deželama — duha resničnega sosedstva".

Kot zastopnik jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu se je slavnosti udeležil konzul Jeglič. Navzoči pa so bili tudi zastopniki mestne občine Beljak in občine Obervellach, kjer je ekipa z Slovenije pomagala težko prizadetemu prebivalstvu, ter so slovenskim reševalcem prav tako izročili spominske plakete.

Objava slovenske gimnazije

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo na praznik Vnebohoda, v četrtek 23. maja 1968 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu

S L A V N O S T N O A K A D E M I J O

Vstopnice dobite od 1. maja 1968 v šolski pisarni.

O

SPREJEMNI IZPITI na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto 6. julija 1968 ob 8. uri zjutraj. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo; izprašuje se snov 4. šolske stopnje.

Glede vstopa v višje razrede pa je potreben oseben razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22. Predložiti je treba naslednje dokumente: 1. rojstni list, 2. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole, 3. dokaz avstrijskega državljanstva. Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

U R A D N E U R E

POKOJNINSKE ZAVAROVALNICE

V mesecu maju bo imela pokojninska zavarovalnica delavcev na Koroškem naslednje uradne ure:

7. 5. Šmohor, uradna hiša
8. 5. Breže, občinski urad
14. 5. Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1
15. 5. Spittal ob Dravi, Lutherstraße 4
21. 5. St. Vid ob Glini, Friesacher Straße 1
22. 5. Wolfsberg, Weyerplatz
28. 5. Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1

Uradni čas je povsod od 8. do 12. ure.

Tudi naši študenti na Dunaju

so počastili spomin žrtev nacizma

V nedeljo 28. aprila so se tudi člani Kluba slovenskih študentov na Dunaju spomnili 25. obletnice selskih in vseh drugih žrtev, ki smo jih koroški Slovenci doprinesli v dobi nacizma. Na kraju usmrtitve, kjer se je pred 25 leti končalo življenje 13 slovenskih antifašistov iz Sel, Železne Kaple in okolice, so položili venec, moški in mešani pevski zbor kluba sta zapela koroške pesmi, predsednik kluba Avgust Malle pa je imel kratek nagovor, v katerem je med drugim dejal:

V teh prostorih so bili 29. aprila 1943 obglavljeni pripadniki slovenske manjšine na Koroškem. Tudi teh trinajst človeških žrtev je zahteval sistem, ki ga večina izmed nas mladih pozna le iz pripovedovanja staršev ali pa iz knjig. Nasilje je zavladalo nad narodi Evrope, ko se je nemški človek proglasil za gospodarja Evrope, za „nadčloveka". Nemški fašizem je teptal človekovo dostojanstvo in Avstrijci ter še posebno koroški Slovenci so med prvimi morali spoznati krutost Hitlerjevih idej.

Junaki, ki se jih tukaj spominjamo, so dali življenje za ideale človeštva: za svobodo, mir in demokracijo. Te ideale je teptal nemški fašizem, proti kateremu so se uprli vsi evropski narodi. Tudi koroški Slovenci so doprinesli svoj delež; hude rane, ki jih jim je zadal fašizem, še danes občutijo. Nasilje, ustrahovanje in nemška propaganda so psihološko močno prizadeli slovensko manjšino na Koroškem.

Po volji fašističnih oblastnikov naj na Koroškem ne bi bilo več prostora za Slovence; začeli so izseljevati koroške slovenske družine. Spomniti pa se moramo tudi tistih, ki so pustili svoja življenja v zaporih, v koncentracijskih taboriščih in onih, ki so padli v boju za svobodo.

Leta fašističnega nasilja so minila, toda žrtve nasilja nam morajo biti opomin, da se nikdar več ne bodo povrnili časi in dogodki, ki so prizadeli milijone ljudi. To smo dolžni našim žrtvam fašizma!

Iz Globasnice in okolice

Že dolgo se nismo več oglasili v našem listu, zato je prav, da v kratkih besedah zabeležimo dogodke, ki so se v zadnjem času zvrstili v naših krajih.

Po daljših in temeljitih pripravah je bil izveden ustanovni občni zbor krajevne podružnice organizacije ARBÖ; to je strokovna organizacija, ki združuje in zastopa vožače motornih vozil. V gostilni Greiner se je zbralo lepo število zainteresiranih ljudi, katerim je okrajni predsednik ARBÖ Tratter govoril o nalogah organizacije ter o njenih uspehih pri zastopanju članov. V krajevni odbor so bili med drugim soglasno izvoljeni France Mikl kot predsednik, Boštjan Smrečnik za podpredsednika, Albert Sadjak za tajnika in Janez Smrečnik za blagajnika. —

Komandant požarne brambe v Štebnu Franc Konrad je bil v šestič potrjen v tej funkciji, ko je ob priložnosti letošnjega občnega zbora obhajal 20-letnico vodstva te za vse občane koristne organizacije. Franc Konrad je splošno priljubljen ter kot zidarski polir in kot izvrsten pevec poznan daleč preko naših občinskih meja. Ob tej priložnosti mu vaščani želimo osebno obilo uspeha ter v delovanju za narod in javnost še mnogo koristnih in zdravih let. —

Celovška delavska zbornica je v gostilni Šoštar v Globasnici priredila pod naslovom „Kdo več ve, kupi boljše" posvetovanje za potrošnike. Čeprav je zbornica s tem posvetovanjem napravila šele poskus, je bila prireditev odbro obiskana in je vzbudila veliko zanimanje. Zbornični referent Safron je v svojem predavanju na splošno govoril o trenutnem tržnem položaju in posebej obravnaval probleme v zvezi s sklepanjem kupnih pogodb. —

Ob koncu še nekaj besed o smrtnih slučajih. V 84. letu starosti je pred tedni umrl Šimanov oče Jožef Dlopst iz Podgore. Ob številni udeležbi občanov smo ga pokopali na pokopališču v večni vasi, kjer je pogrebne obrede opravil dekan Srienc, mešani zbor pa mu je zapel v slovo. Le dva dni pozneje je preminil v 87. letu starosti Izidor Juschap iz Male vasi, starešina naše občine. Požarna bramba iz Štebna mu je kot dolgoletnemu članu izkazala zadnjo čast. Dlopst in Juschap sta bila lani odlikovana z zlatim častnim znakom za 50-letno članstvo v socialistični stranki.

Dne 19. aprila smo pokopali Antonijo Markic iz Štebna. Rajna je bila mati vojaka Ernsta Markica, ki se je lani smrtno ponesrečil pri tragični nezgodi vojaškega avtomobila pri Borovljah. Tragična izguba sina jo je globoko zadela in od tistega časa se ni več prav pozdravila. V soboto 20. aprila pa se je smrtno ponesrečil daleč naokoli znani kmet Feliks Žmavcer (star 61 let) iz Štebna. Ko je vozil plohe iz Pece, se je voz prevrnil, tako da je kmet prišel pod hlode in je bil na mestu mrtev. Peca je s tem v zadnjih dveh desetletjih zahtevala že tri take žrtve: pred Žmavcerjem sta se v planini smrtno ponesrečila tudi Ostermanov Foltej in Črnkov Foltej. Rajni Žmavcer zapušča ženo in dva otroka. Pogreba na štebenskem pokopališču se je udeležila nepregledna množica žalnih gostov; domači pevci so mu zapeli žalostinke, pa tudi požarna bramba mu je izkazala poslednjo čast. Domača vas iskreno žaluje za Feliksom Žmavcerjem, ki ga bo zelo pogrešala.

V A B I L O

Vabimo na proslavo „MATERINSKEGA DNEVA", ki jo priredi Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v nedeljo 12. maja 1968 pri Miklavžu v Bilčovsu.

Predvideni sta dve prireditvi, in sicer ob pol treh popoldne in ob pol osmih zvečer.

Vsi prisrčno vabljeni, posebno pa naše mamice.

Odbor

Želuče — Bilčovs

Tukaj je 24. aprila v 82. letu starosti preminil Matija Markobic, pd. Polanc v Želučah. Rajnega je predvsem odlikovala ljubezen do domače zemlje, katero je z vso svojo pridnostjo in spoštovanjem obdeloval, da mu je potem tudi vračala njegov trud z obilico svojih sadov. Skrb za dom in družino mu je bila vodilo življenja. Zato svojega doma ni le ohranil, marveč ga je z dokupom tudi povečal in takega izročil svojemu potomstvu. Zvest je ostal tudi svoji slovenski materini besedi, katero je čuval in gojil do svoje smrti.

Njegovega pogreba se je udeležilo veliko število žalnih gostov, kar je pričalo, da je bil znan in spoštovan. Tudi naša pesem mu je zadonela v slovo. Naj pokojni mirno počiva, vsem zaostalim pa naše sožalje!

K O L E D A R

Petek, 3. maj: Najd. križa
Sobota, 4. maj: Florijan
Nedelja, 5. maj: Irenej
Ponedeljek, 6. maj: Janez
Torek, 7. maj: Stanislav
Sreda, 8. maj: Mihael
Četrtek, 9. maj: Gregor

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Pravljica o Postojnski jami

Pred davnimi, davnimi časi je v Postojnski jami živel rod palčkov s svojim kraljem. Vendar ta kralj ni bil pravičen, njegovih kazni in spletk so se bali vsi jamski prebivalci. Nekoč mu je palček Vseved oporekal in kralj se mu je sklenil maščevati. Poklical je hudobno vilo Vrbo in ji ukazal, naj palčka spremeni v kamen. Vila je to z veseljem storila, obdala ga je celo z bleščečo sigo, da je bil ubogi palček videti kot pravi kapnik.

Rod palčkov se je že davno odselil v druge kraje, le začarani Vseved je še ostal nikoli dolgčas. V jami je našel nove prija- v jami. Vendar mu sredi večne teme ni bilo telje: petelina, zavese, mater z otrokom, dobrodušnega krokodila, pravega medveda in na stotine kapnikov. Včasih so vsi molčali, toda največkrat je bilo v skrivnostnem podzemlju vse živo. Kapniki so se prerekali med seboj kot papige. Človeške ribice so zarotniško stikale glavice, vedno so imele polne jezičke čenč iz podzemlja. Palčka so vsi spoštovali, saj je bil najmodrejši med njimi, vsi so radi poslušali zgodbe iz starih časov. Čas jim je mirno potekal.

Toda nekega dne je njihovo samoto zmotil tujec, ki se je na vsem lepem znašel med njimi. Majhen deček je zašel v jamo. Prebivalci podzemlja so se razbežali od strahu. V jami je bilo tiho, tiho, le dečkov jok je odmeval od visokih sten. Vsem se je zasmilil, prišli so bliže k njemu, palček mu je obrisal solze in ga prijazno vprašal:

„Kdo si ti? Le kako si mogel stopiti tako nenadoma med nas?"

Mali deček ga je hvaležno pogledal, začudeno se je ozrl še po drugi druščini in spregovoril: „Ime mi je Dušan. Zašel sem. Nikoli več ne bom videl svoje mame, očeta, bratov in svojega psička. Tu bom umrl in nihče ne bo vedel zame."

Znova je zajokal. Krokodil je tudi začel pretakati solze, čeprav je pozabil, da se lahko stali. Spogledovali so se med seboj, dokler ni palček vzkliknil.

„Bratci in sestrice, pomagajmo mu! Rešimo ga! Najdimo izhod in Dušan se bo lahko vrnil k svojim dragim."

Vsi so veselo zaplesali in sklenili, da gredo takoj na pot. Med potjo mu je palček povedal zgodbo o kralju, palčkih in hudobni vili. Fantek je vprašal mater, ki je držala svojega otroka v naročju: „Kaj je bilo s teboj, uboga mamica?" Mati mu je odgovorila: „S sinkom sva nabirala rože na trati. Nenadoma je privihrala vila — Vrba in naju za kazen, ker sva hodila po njeni trati, spremenila v kapnika." Dušan se je obrnil k petelinčku: „Je tudi tebe začarala vila?" Petelin zakikirika: „Tudi, tudi mene. Prezgodaj sem jo zbudil, ujezila se je in sedaj kot kapnik ne morem več tako lepo peti."

Fantiček je še spraševal, a ne več o tako žalostnih rečeh, tako so govorili, se prerekali, smejali in Palček je obljubil, da res ni več daleč do izhoda.

Nenadoma je skočila prednje črna prikazen. Jamski prebivalci so prestrašeno kriknili: „Vila, Vrba!" Vseh se je polastila groza in kmalu bi jo ucvrli nazaj, če jih ne bi Vrba zadržala. Surovo je odrinila palčka in zagledala Dušana. „Tudi njega bom spremenila v kapnik. Hahaha!" Že je dvignila svojo palčico — a tedaj je nastal strašen ropot, prah se je dvignil in nihče ni mogel ničesar razločiti. Ko so si opomogli od nenadnega ropota, je palček vzkliknil: „Kapnik se je utrgal in pokopal vilo pod sabo." Vsi so zarajali okrog kapnika, pod katerim je ostalo le še nekaj črnega prahu — ostanek hudobne vile.

Ko se je veselje poleglo, so odšli dalje. Niso hodili dolgo, ko so zagledali veliko odprtino. Močno se je zableščalo, začutili so tople sončne žarke. Vsi so radostno vzkliknili, le palček je žalostno dejal: „Rešen si Dušan. Mi se moramo vrniti v podzemlje. Ne pozabi nas in še kdaj se vrni!" Že ga ni bilo več. Tudi drugi so izginili v neznane črne dvorane. Dušan se je hitro odpravil domov, kjer je zavladalo veliko veselje, saj so ga že imeli za mrtvega. Tudi prebivalci jame so se veselili, ker so vrnili dečka svetu in hudobna vila jih ne bo več nadlegovala.

Palček, Zavesa, Petelin, Krokodil... še danes stojijo v Postojnski jami. Če vas bo pot zanesla v notranjost jame, si jih kar oglejte, predvsem palčka. Okrog vratu ima drobno, rdečo pentljo. Če ga boste obiskali ponoči, vam bo rad pripovedoval o Dušanu.

UZBEŠKA PRAVLJICA

Zlata lubenica

Nekoč je živel revež in ta revež je imel zaplato zemlje, na kateri je garal noč in dan.

Prišla je jesen in revež je začel orati. Ozrl se je v nebo — čezenj je letela štorklja. Štorklja se je spuščala nad zorano polje, naenkrat pa kot kamen padla na zemljo. Revež je stekel k njej in videl, da ima zlomljeno perut. Dvignil jo je in odnesel domov.

Doma si je ogledal zlomljeno perut in jo začel zdraviti. Dolgo je stregel bolni ptici. Nazadnje je ozdravela in odletela.

Ko je njivo zoral, je šel revež sejat. In spet je priletela štorklja in vrgla na zemljo tri lubenična semena. Revež jih je posadil v zemljo. Čez nekaj dni so lubenice vzklile. Revež se je mujal okoli njih, kolikor se je največ mogel. Začasa jih je oplel, ogrebel, zalival. Ne da bi vedel kdaj, so lubenice dozorele in prišel je čas, ko je pobral plodove. Revež je odtrgal tri lubenice in jih prinesel domov. Bile so neverjetno velike in težke. V goste je povabil prijatelje in znance.

Vzel je lubenico, da bi jo razrezal, pa ni in ni mogel zarezati v lupino. Poskusil je prerezati drugo lubenico — ampak nož je spet odpovedal. Isto se je ponovilo še s tretjo lubenico. Revež je vzel največji nož in z vso močjo zasadil v lubenico, da je počila in se razklala — v njej pa so bili namesto rdeče mečave sami zlatniki. Tako je bilo tudi z drugima dvema lubenicama.

Revež se je zveselil, stresel zlatnike in jih razdelil gostom. Potem so se veseli razšli po domovih.

V soseščini pa je živel bogatec. Prišel je k revežu in ga vprašal:

— Sem slišal, da si obogatel. Kako pa si to naredil?

Revež mu je vse po pravici povedal.

— Ko bi jaz imel toliko zlata! — si je zaželel in pohitel na polje.

Tam je zagledal štorkljo. Potiho se ji je približal, pričakal ugoden trenutek in udaril ptico po nogi. Potem jo je zgrabil in odnesel domov. K nogi ji je privezal deščico in začel štorkljo zdraviti. Čez nekaj dni je odletela.

Bogatec je spet šel na polje in čakal, da se štorklja vrne. Nekega lepega dne je res priletela in odvrgla dve semeni. Semeni sta vzklili. Po zemlji so se razvlekle zelene vitice, zacvetele in potem so zrasle lubenice.

Ko so lubenice dozorele, je sklical bogatec v goste vse svoje sorodnike. Komaj je zasekal nož v lubenico, je počila in se razklala — iz nje pa so vzleteli čmrlji, veliki kot orehi. Opikali so bogatca in vse njegove sorodnike. Lica so se jim napihnila, oči zalile in usta nabreknila.

Revežu pa je na vsaki izmed treh lubeničnih vitic zraslo še po deset lubenic. Obral jih je in odtlej živel v izobilju.

Lovec Lisjak in tatinska lisica

V vas je prihajala tatinska lisica. Taki obiski niso prijetni. Gospodinje so zagnale vik in krik.

Prvi dan je zavreščala Škrlepovka:

„Rjavka mi je odnesla najbolj pridno putko!"

Drugi dan je tarnala Založnica:

„Najlepšega petelina je odnesla!"

Tretji dan so postavili v vasi straže. Lisice to pot ni bilo. Niti naslednji dan, ko so bili domači v zasedah s krepeljci, kosami in puškami, prednjačami, takimi pihalniki, ki se polnijo od spredaj.

Teden dni po prvem obisku je spet pricapljala v Slivno tatiska kosmatinka in je izpred praga odnesla belo putko leghornko.

„Zdaj pa je konec našega potrpljenja!" so sklenile gospodinje. Lovskemu čuvaju pa so zapretile:

„Ne boš dobil ne kruha ne mleka niti kaj drugega, dokler ne boš prinesel v vas ubite tatice!"

Lovski čuvaj Štefan Lisjak se je začutil v kleščah.

Kaj bo, če mu ne uspe, da bi podrl rjavko. Zato je dejal v nasmehu: „Ali ste nekrščanske! Kako naj ubijem svojo ženo!! Kdaj ste pa slišali, da bi Lisjak ubil lisico!"

Ženske pa se niso dale ugnati:

„Nabaši svoj pihalnik, pa na prežo. Nekje jo boš že staknil! Dovolj škode nam je že naredila!"

Zdaj je sprevidel lovski čuvaj Štefan Lisjak, da gre zares. Vstal je že sredi noči in je odšel v hosto. Stikal je po ravnem, navzkriž in počez. Pa je res odkril lisičino. Skril se je v grm pred luknjo. Strmel je s puško v rokah, da bi dobil lisico na muho in ji prestrigel tatinsko nit življenja. Pa z njegovo zasedo ni bilo dosti uspeha. Skritega v grmovju ga je dolgorepka ovohala in se mu je pravočasno izmuznila. Štefan je ustrelil v njen kožuh, a je ni zadel. Gotovo so šibre švignile le mimo tatice. Tat ima zmeraj srečo.

„S tal ne bo dosti zadetka!" se je domislil Štefan. Zato je splezal drugo jutro na drevo nasproti lisičine. Čim se je začel svetlikati dan, je lovec Lisjak zapazil, kako prihaja iz luknje previdna lisica. Oprezovala je na vse strani. Na drevo pred svojim brlogom pa se ni spomnila. Z vej je počilo in lisica se je zakotalila pred jamo. Bila je zadeta. Štefan si je plen naložil na ramena in ga zmagoslavno prinesel v vas. Gospodinje so mu naložile v klobuk jajc. Tako so poplačale njegovo zmago nad lisico.

Včasih zadene tudi Lisjak svojo lisico, so o tem dogodku pripovedovali po vsej vasi. S Štefanom so bili zadovoljni, ker je bil večji lisjak kakor lisica. Najbolj pa so bili veseli otročaji, ki so nosili ubito lisico po vasi.

Ljudje na svoji zemlji

VLADO FIRM

1. nadaljevanje

Minila je noč in rodilo se je novo jutro. Nad mestom so se zbirali deževni oblaki. Ljudje, ki so hodili po ulicah in tekali od ene do druge slabo založene trgovine, so se zavijali v plašče, kajti od reke sem in s hribov je bril mrzel jesenski veter.

V gestapovski vili je šef z dvema agentoma že ob prvem svitu pohitel v klet. Ogledoval si je mladega fanta neumnega izraza in štrlečih las. Stopil je k njemu, ga zgrabil za prsi in sunil v zid, da je zabobnelo. Ko ga je odbilo nazaj, sta ga agenta s krepko brco pobila na vlažna spolzka tla. Iz nosa mu je pritekla kri. Fant si jo je obrisal in neumno buljil v zabuhle od jeze pordele gestapovske obraze.

„Govori!" je zarohnel šef. „Ti si kurir Peter, kajne?"

„Ne, gospod," je jecljal fant in si brisal sline, ki so mu polzele po bradi. „Jaz sem Boltkov Johan, občinski sluga, kurir, iz vasi pod pobočjem, pod tisto goro. Gospod župan ja vejo," je razlagal v slabi nemščini.

„Ti si kurir," je vnovič zagrmel šef in ga sunil v trebuh, da se je zvil od bolečine. „Povej!"

Ko je zopet prišel do sape, je fant s tresočim se glasom odgovoril. „Vejo gospod, tam sem sluga ali tu — kurir, kakor že pravijo pri gospodu županu pod tisto goro. Ta gospod župan tudi pravijo, da bom še za pastirja, ko sem tako dobre glave."

Agenta sta kljub strahu pred šefom bruhnila v smeh. Eden izmed njiju je napravil značilno kretnjo prismojenca okoli njegove glave.

„Gospod imajo prav," je jecljal domnevni Johan, „gospod župan so tudi tako storili, pa rekli, da bom še do pastirja prišel."

Šef je stopil tesneje k njemu in ga zopet sunil v zid. „Kje so te dobili, hudič zmešani?"

„V sosedni vasi, ko sem od gospoda župana nesel pošto na orožniško postajo. Pa so me gospodje kar v avto zraven djali."

Agent je dvignil staro poštarsko torbo, ki je ležala v kotu in je menda še nihče ni pregledal. Ko je pobrskal po njej, je res našel uradno pošto za orožniško postajo. Šef si je presenečen in razjarjen grizel ustnice. Agenta sta osupla zrla vanj.

„To pa je naša ‚Hilfspolizei', saj pravim. Vse bi bilo treba pozapreti. Takoj moram h glavarju. Svinjarija. Zaprejo prismuknjene občinske sluge, partizani pa se jim zmuznejo skozi prste. Ne, niti torbe mu niso pregledali. Seveda, zdaj se bodo izgovarjali, da jim ga je ‚Hilfspolizei' komaj pripeljala in že sem ga zahteval jaz. No, se že pomenimo."

Rdeč v obraz se je obrnil k agentoma. „Spustita ga, zgubi naj se, da ga nikoli več ne vidim, hudiča. Županu telefoniraj ti," se je surovo obregnil ob enega izmed obeh agentov, „in mu pojasnil vso stvar." Ne da bi ga še pogledal, se je obrnil in odšel.

Brez besed sta agenta prebrala pošto, vrnila torbo Johanu in ga surovo zrinila iz kleti. Na dvorišču sta še dolgo zrla za njim, ko je prav počasi in nerodno krevsal po ulici. Ko jima je izginil izpred oči, sta se vrnila v vilo.

V zakotni ulici je Johan sedel na velik osamel kamen, ki je stal na ogalu hiše. Ves se je tresel in vse ga je bolelo. Z robcem si je obrisal z obraza strjeno kri in globoko zajel mrzel jesenski zrak.

„Razbojniki, ne boste me, ne!" je skoraj kriknil in zamahnil s pestjo. „Še se bomo videli." Boltkov Johan namreč ni bil Johan, marveč v resnici kurir Peter, ki so ga po nerodnosti prijeli pri raciji v vasi. Res je bil že precej časa sluga na občini; posrečilo se mu je, da se je vrinil tja v službo. Imeli so ga za prismojenca, bil pa je bister in pameten fant, drzen aktivist in borec. Prenašal je županovo pošto, ki so si jo vedno najprej ogledali partizani in šele potem jo je odnesel tja, kamor je bila v resnici namenjena. Ker se je znal zelo dobro pretvarjati, ga je to že marsikdaj rešilo iz zagate.

o

Skozi gosti gozdni somrak, ki ga je vznemirjalo le počasno padanje debelih dežnih kapelj, sta bolj drsela kot hodila dva turista. Mudilo se jima je v vas, da se v gostilni pri Mici setaneta s kurirjem Petrom. Zdravila je bilo treba čimprej spraviti v štab odreda. Previdno sta se spustila po strmi rebri. Dolgo pot sta že imela za seboj. Zadihana sta hodila, molče. Čevlji so bili že premočeni, kar ju pa ni prav nič motilo.

Bila sta partizana doktor Jan in profesor Cestar.

Ustavila sta se ob potoku pod košato vrbo žalujko in se zazrla v vas pred seboj. Ležala je v temi, tiha in skoraj brez življenja. Pasji laež je vzdramil oba iz razmišljanja. Težke deževne kaplje so pričele udarjati po spolzkih vrbovih listih in padati na razpeti srajci obeh partizanov.

„Vse je mirno. Nemškim patruljam sva se srečno izmaknila. V vaški gostilni bova kot turista na varnem. Točna morava biti, pojdiva. Toda pazi, da bova govorila le nemško"! je dejal zdravnik Jan in že preskočil potok. Za njim ga je preskočil še profesor, dohitel prijatelja, ga pri-

Delovne navade pri otrocih

V otrokovi naravi je težnja po raznovrstnem udejstvovanju. To težnjo je potrebno podpreti. Otrok bi rad kladivo ali klešče, iglo ali žago, da bi iz papirja, krpe ali lesa ustvaril zamisli svoje bujne fantazije in zadostil svoji želji po udejstvovanju. Starši bi morali razumeti to željo po ustvarjanju, priskrbeti otroku material in določiti miren kotiček za njegovo malo delavnico.

Otrok bo verjetno večkrat pokvaril material in ne bo ničesar naredil. Tu in tam se bo celo poškodoval. V takšnih primerih je treba dati otroku pogum in mu svetovati. Otrok bo začel znova, da bi končno naredil, kar si je zamislil.

Starši morajo poskrbeti za to, da otrok vzljubi delo in da si pridobi delovne navade. Za to so pogoji v vsaki družini. Starši lahko zahtevajo, da otrok opravi nekatere koristne opravke, da prinese potrebno iz trgovine, iz kleti, s trga. Vsekakor je potrebno preceniti, ali je otrok sposoben opraviti določeno delo. V tem pogledu mu je treba dati navodila in nasvete in pozneje pohvaliti njegov prispevek ali mu tu in tam dati kakšno nagrado. Najvažneje pa je, da otrok čuti, da je opravil koristno delo in da je tako postal koristen član družine.

Otrok vedno ne bo uspel kot je treba, ker se mu lahko pripeti, da kakšno stvar razbije, da razlije kupljeno tekočino in podobno. To se pripeti tudi odraslemu človeku. V takšnih primerih je potrebno otroka pomiriti in mu dati pogum, da bo prihodnjič delo boljše opravil. Grobi opomini, prikazovanje sosedovega otroka kot pametnejšega mu bo samo odvzelo pogum. Starši se morajo zadovoljiti s sposobnostmi svojega otroka ter mu pokazati, da ga imajo radi, čeprav ni opravil določene naloge.

Če napravi otrok s svojim udejstvovanjem nered v sobi, ga je treba poučiti, vendar z besedami, ki ga ne bodo žalile. Fizične kazni porazno delujejo na otroka, medtem ko lep postopek vzgaja in spodbuja k boljšemu delu. Včasih je treba sesti k otroku in mu pomagati izdelati kakšen predmet ali iti z njim kaj nakupovat, da bi si otrok pridobil izkušnje matere, očeta ali drugega starejšega člana družine.

V prvi vrsti mora otrokova okolica pokazati vse razumevanje in potrpljenje, da bi se otrok navadil na delo in si pridobil delovne izkušnje, ki jih bo v življenju krvavo potreboval.

Kako poklanjamo cvetje

Navada, da se med seboj obdarujemo s cvetjem, je udomačena v vseh deželah sveta. Še posebej pa segamo po njem v pomladanskem času, ko je tudi izbira raznega cvetja in zelenja tako rekoč največja in najbolj pestra.

Cvetje pošiljamo — ali prinašamo — eni drugim ob raznih svečanostih, kot so poroke, rojstvo otrok, rojstni dnevi, zaroke, različne obletnice in podobne slavnosti. Z njim pa obdarujemo svoje najbližje tudi ob navadnih dneh: z njim izražamo svojo pozornost do človeka, ki ga imamo radi ali ga spoštujemo, z njim se zahvalimo za usluge ali pa — čisto preprosto — z njim tudi hočemo razveseliti.

Toda ali vemo, kakšno cvetje pošiljamo ali prinašamo ob kakšni priložnosti? Seveda je res, da so vse vrste cvetja lepe in da je cvetje nasploh eno od najlepših daril, pa vendar — obstajajo tudi tu nekakšna nenapisana družabna pravila; četudi se po njih ne boste ravnali, ni odveč, da vsaj zveste zanje.

Za zarako izbiramo „bolj slavnostno" cvetje živih barv. Izbira je seveda velika. V tem primeru sme cvetje tudi dišati. Toda prvi šopek, ki ga zaročenec prinese svoji izvoljenki, mora biti iz belih rož. Kasneje — kakor je sezona in kakor bo izbral z ozirom na njene želje in okus.

Pravila lepega obnašanja pravijo, da morajo vsi tisti, ki so v kakršnihkoli sorodstvenih ali prijateljskih odnosih z nevesto, priti na poroko s šopkom cvetja. Tokrat naj bo cvetje nežno, pastelno: rožnato, svetlo modro, belo. Bolje je tudi, če pošljete cvetje dan pred poroko, ker je naslednji dan navadno v hiši veliko vznemirjenje.

Danes rode mlade matere svoje otročičke skoraj izključno v bolnišnicah, kjer je prostor omejen in kjer ni na voljo toliko vaz, da bi mogli prav vsi poslati cvetje v bolniško sobo porodnice. Zato bo bolje, če pošljete porodnici, seveda če niste njen mož, diskreten šopek, ki ga tvorijo tri cvetlice, namesto ogromnega že tradicionalnega šopka, prevezanega s svilnato pentljo. Pri izbiri cvetja za šopek pazite, da ne bo prehudo dišalo.

Kadar nas znanci povabijo na kosilo ali večerjo, se spodobi, da pozdravimo gospodinjo s šopkom. Če ne gre za pristne prijatelje, bomo cvetje poslali, sicer pa ga prinesemo s seboj.

Kadar v cvetličarni izbirate cvetje, ki ste ga namenili prijateljem, pazite, da v šopku ne bo parno število cvetic in da šopek ne bo prevelik. Tri vrtnice, pet gladiol, sedem nageljnov, tulipanov ali narcis bo tvorilo mnogo prijetnejši znak pozornosti kot velika košara, prepolna cvetja.

Če ste s svojo bodočo ali sedanjo ženo v kakšnem gostinskem lokalu in se približa vaši mizi prodajalec cvetja s košaro vijolic ali hiacint, mu nikar ne recite: „Hvala, ne potrebujem ..." Šopek ne stane dosti, toda z njim se boste prikupili ženi, ki vam nekaj pomeni.

In končno v vsakdanjem življenju naj bi sleherni mož včasih prišel domov s skromnim šopkom kakršnegakoli cvetja in ga daroval svoji ženi. Veliko zakonskih mož bi rešilo svoj zakon pred brodolomom, če bi od časa do časa izkazali pozornost do žene z drobcenim šopkom vijolic, zvončkov ... „Žene ne potrebujejo dragih in velikih daril, pač pa več ljubezni, pozornosti in tu in tam nekaj dišečih in barvnih cvetnih šopkov, ki pa jih morajo sprejeti s hvaležnostjo in veselim obrazom ...

Drobni nasveti

- Rumenjakove madeže odstranimo z milnico, ki smo ji dodali nekoliko salmijakovca.
- Sledove trave odstranimo s tkanin z mlačnim špiritom. Špirit pogrejemo samo v topli vodi.
- Starejše mastne madeže odstranimo s tetrakloroglikom ali bencinom.
- Madež od traku pisalnega stroja ali kemičnega svinčnika odstranimo s špiritom.
- Saje odstranimo z gladke stene s kruhovo sredico.
- Najbolj izpostavljene dele belih vrat premažemo z brezbarvnim voskom. Tanka prevleka jih varuje pred umazanijo in obrabo.
- Tube takoj odprete, če vtaknete vrat za trenutek v vrelo vodo.
- Velike žeblje lažje zabijete v steno, če jih poprej namažete z oljem ali milom.
- Vodne madeže s poliranega pohištva odstranimo s cigaretnim pepelom, ki smo mu dodali kapljo olja.
- Pohištvo bomo lažje premaknili, če mu podložimo pod noge krpe ali kose klobučevine.
- Sadje boste odstranili s preproge tako, da potresete madeže s soljo, čez nekaj časa pa sol previdno pometite.

Ko je čas jajc

Nobena gospodinja ne bi smela spomladi štediti z jajci. Nikoli niso tako sveža in po taki ceni, kot prav v tem času. Ker so veliko cenejša od mesa, obenem pa prav tako bogata beljakovin, jih naj ponudi za vsak obrok. Poleg mehko kuhanih in ocvrtih jih lahko kot majonezo mažemo na kruh namesto masla, za kosilo jih ponudimo z zimsko zelenjavo, zvečer pa bo najhitreje pripravljena debela jajčna omleta, zmešana jajca z različnimi dodatki in razne jajčne solate.

ZJUTRAJ: OVSENI KOSMIČI Z JAJCI

Na osebo 2 pesti kosmičev, za oreh surovega masla, mleko, 2 jajci, sol, drobnjak.

Kosmiče preberemo in na surovem maslu svetlo rjavo prepražimo. Zalijemo jih z mlekom in kuhamo pet minut. Med kuhane dodamo dobro razžvrkljana jajca, posolimo in mešamo, dokler jajca ne zakrknejo. Ponudimo z nasekljanim drobnjakom.

Tak zajtrk si lahko privošči vsaka, ki se boji za linijo, le da kosmičev ne praži na maslu in ne zalije z mlekom, ampak jih kar zakuha v vrelo vodo in kuhanim doda jajce.

OPOLDNE: JAJCA S ŠPINAČO

Na osebo 10 dkg špinače, žlica olja, žlička moke, strok česna, nekaj ostružkov muškatnega oreška, poper, sol, mleko; 2 jajci, malo čebule, sol, poper, kisla smetana. Preliv: žlička surovega masla, žlička moke, sol, poper, mleko.

Špinačo očistimo, operemo in denemo za nekaj minut v malo vrele vode, da upade. Iz olja, moke in mleka pripravimo gosto omako, jo odišavimo in zmešamo s špinačo. Naložimo je v ognja varno skledo, posadimo vanjo jajca, jih prelijemo in v pečici prepečemo.

Jajca skuhamo, olupimo, na ožjem koncu odrežemo beljak in previdno iztisnemo rumenjak. Rumenjake stlačimo, zmešamo z začimbami, razredčimo s kislo smetano in spravimo nazaj v prazne beljake.

Za preliv maslo raztopimo, dodamo moko, mleko, sol in poper, prevremo ter polijemo po jajcih.

Namesto špinače lahko naložimo v posodo napol kuhan por, ohrovt, korenje in grah, cvetačo, brstnati ohrovt itd.

ZVEČER: RAZNO

Zmešanim jajcem prilijemo malo mleka ali kisle smetane ter jih osolimo in popramo. Lahko pa jim dodamo še nariban sir, narezane koščke prekajene slanine ali mesa, prepraženo čebulo, sesekljan drobnjak ali zelen peteršilj, v raznih letnih časih pa poljubno zelenjavo: mlad kuhan grah, narezane koščke belušev, kocke prepraženih gob.

Izdatna in okusna je jajčna omleta. Da nam bo dobro uspela, stepemo na osebo dve jajci, ju začinimo in vlijemo v vroče olje. Ko se po eni strani obarva, jo obrnemo, a ne pečemo predolgo, saj mora ostati v sredini še mehka in sočna. Tudi omleto lahko polnimo z različnimi nadevi, od zelenjave pa do mesa.

Za večerjo ali predjed ponudimo jajca na rezinah belega kruha. Boljši mlečni kruh na hitro opečemo po eni strani na štedilnikovi plošči (tudi na električni), tanko namažemo z maslom, obložimo s prepraženimi jajci in pokrijemo z rezino sira. Kruhke naložimo v pekač, postavimo za 8 minut v močno ogreto pečico in takoj, še tople ponudimo, ko se začne sir topiti. Preden jih damo na mizo, položimo še na vsakega klobuček kisle gobe, večjo rezino kisle kumare ali polovico rdeče paprike.

Desetkrat vitka linija

1. **Tehtaj se večkrat; najmanj vsaka dva meseca, a vedno na isti tehtnici. Če si se zredila za pol kilograma, ne večerjaj dvakrat tedensko!**
2. **Sprehajaj se — čim hitreje — vsaj pol ure dnevno!**
3. **Ne izogibaj se plesu, če so le možnosti zanj!**
4. **Če se le da — sedi čimmanj pri delu in se čimveč giblji!**
5. **Pazi, koliko ješ in kaj ješ! Čezmerno uživanje sladkarij, kruha, testenin, mastnega mesa, konserv, pikantnih jedi in alkohola bo uničilo tvojo vitko linijo!**
6. **Prizadevaj si, da bo tvoja prebava v redu!**
7. **Telovadi vsaj deset minut pred spanjem!**
8. **Če imaš zdravo srce, se kopaj v zelo topli vodi. Enkrat mesečno je priporočljiva tudi parna kopel!**
9. **Ukvarjaj se stalno s kakšnim športom — posveti mu vsak teden en prosti dan!**
10. **Po jedi se ne ulezi, temveč pojdi na sprehod ali pa se loti fizičnega dela!**

jel okoli ramen in pričel požvižgavati nemško popevko. Zdravnik ga je začudeno pogledal, ker pa ni razločil njegovega obraza, ga je sunil pod rebra in zašepetal: „Tako, tako, pijana turista sva, ha!"

Opotekala sta se po cesti, se spotikala ob kamenje, mrmrala in jodlala, da so umolknili še psi na vasi. Nemški vojaki, ki sta jih srečavala in nadlegovala za ogenj, da bi si prižgala cigareti, so se ozirali za njima. Nekateri so se jima smejali in jima med surovo šalo prižigali cigareti, ki sta jima premočeni viseli iz ust; drugi so se zgražali nad pijanima nemškima turistoma.

Ko sta se približala gostilni, kjer je izza zagrnjenih oken kdaj pa kdaj poblisnil v noč skoraj neopazen žarek svetlobe, sta se za trenutek ustavila.

„Ivo, v gostilno stopiva kot trezna gorjanca. Pijanca pustiva zunaj, saj razumeš? Greva v boljšo sobo!"

„Velja," je odgovoril zdravnik in odprl vežna vrata stare gostilne. Težak in smrdeč zrak jima je puhnil v razgreta mokra obraza.

„Nekam tiho je v gostilni," je zamrmral profesor in si otresel vetrni jopič.

„Hm, deževno je in vaški nemčurji sedijo doma," je zašepetal zdravnik. „Vstopiva!"

Po krajšem obotavljanju sta stopila v močno razsvetljeno gostilniško sobo, ki je bila le za boljše goste. Mežikaje in malomarno sta si ogledovala redke goste in sedla za prazno mizo v kotu pod oknom, ki je bilo odprto, zakrivala pa ga je debela žametna zavesa.

„Petra še ni," je ugotovil profesor. „Čudno, vedno je točen."

Za mizo na drugem koncu sobe so naduto sedeli trije Nemci v kratkih hlačah in belih nogavicah. Zabavali in šalili so se z brhko krčmarico Mici.

Profesor si je prižgal cigareto in med puhanjem dima zamrmral: „Le poglej jo, Ivo, kako kramlja z Nemci. Vražja ženska je, prav nič ji ne zaupam."

„Da, marsikaj sem že slišal o njej. Ostriči bi jo morali, baburo. Kdo ve, če naju ni spoznala, čeprav sva oblečena kot turista in naju že nekaj let ni več srečala," je odgovoril zdravnik, ki je iz na pol priprtih oči opazoval krčmarico.

Profesor se je nagnil k zdravniku, glasno povedal v nemščini neki planinski dovtip, nato pa v slovenščini tiho pristavil: „Ivo, še Petra počakava, da zveva, kje bova dobila zdravila. Pogovoriti se moramo, kako in kam jih bomo pretihotapili. Potem pa jo kar pocvreva; medtem bo tudi dež ponehal." Potrkal je s kozarcem ob mizo. Zvonki krčmaričin smeh je ponehal, Mici se je nejevoljno ozrla po sobi, opazila turista in že prijaznega obraza odhitela k mizi.

„O, gospoda, kaj pa bi vidva rada?" je zagostolela in se je pri tem poigravala s svežnjem ključev.

Profesor se je napol dvignil, si pričel slačiti vetrni jopič in naročil: „Frau Mitzi, polič vina, če imate?"

Nemci pri oddaljeni mizi so si ogledovali zapoznela gosta. Stikali so glave, šepetali in ugibali; niso ju poznali. Gostilničarki Mici pa sta se zdela znana. Razglabljala je, se jima nasmehnila in kot blisk jo je spreletelo spoznanje: seveda, ona dva sta, partizana, čeprav govorita nemško. In že je vprašala: „Če se ne motim, sta gospoda profesor Cestar in doktor Jan iz mesta?"

„Tja, že dolgo nisva bila v vaši prijetni gostilni. S hribov se vračava, jutri imava spet službo," je obotavljaje odgovoril zdravnik.

„Hudo sva žejna, gospa; ker sva mokra že od zunaj, bi rada bila še znotraj," je priskočil na pomoč profesor.

„Takoj vama postrežem, gospoda," je odgovorila Mici, ju pomenljivo pogledala in odhitela.

„Veš, Jože, prav nič pametnejšega ji nisem vedel odgovoriti. Spoznala naju je. Upam, da še ne ve, da sva že toliko časa v partizanih," je zaskrbljeno govoril doktor in pogledoval na uro. „Peter bi moral biti že tukaj. Vedno je točen. Je morda kaj narobe, kdo ve?"

„Še malo posediva, potem izginem in ga sam poiščem v skrivališču. Takoj sem imel občutek, da naju je babura spoznala. Vražja je, kaj storiva, Jože?"

„Tiše, tiše, Ivo! Stene imajo ušesa. Že ukreneva kaj pametnega. V težjem položaju sva že bila, pa sva se Nemcem kljub temu izmaknila," je šepetal profesor. „Že prihaja!"

Zasmejala sta se hkrati in se začela šaliti.

„Tako, gospoda, dobra kapljica je." Na mizo je postavila polič vina. „Bi morda še večerjala, saj vaju že dolgo ni bilo pri nas. Komaj sem vaju spoznala," je hitela Mici.

„Hvala, gospa, dovolj bo. Saj veste, malo časa imava in proste ure prebijeva v hribih," je odgovoril profesor in brskal po žepih, kjer je iskal vžigalnik.

„Pa se ne bojita partizanov? V hribih so." Prežeče ju je gledala.

„Oh, ne, gospa. Saj nemški vojaki skrbe za našo varnost," se je odrezal zdravnik in se nasmehnil. „Nemška oblast že ve, kaj dela."

Vrata gostilniške sobe so se hrupno odprla in vstopila je skupina okajenih Nemcev. Posedli so za mizo. Mici jih je le bežno pogledala in odhitela v kuhinjo, ne da bi še kaj vprašala.

„Jože, zakaj si odgovoril, drzen si."

„Spoznala naju je tako ali tako, zakaj bi se ne pogovoril, zlomka," je zagodel profesor in nasršeno pogledal nemške goste, ki so skušali drug drugega prevpiti.

(Se nadaljuje)

Rešitev ob enih ponoči

Skupina partizanov hiti proti Grebinju pod Svinjško planino. Na nosilih nosijo ranjenega tovariša. Polnoč je mimo in ob enih morajo biti blizu Grebinja. Ob tej uri jih kilometer iz trga v temi čaka rešilni avto, ki bo ranjenega partizana odpeljal v celovško bolnišnico.

Minute so dragocene kot življenje.

Za volanom rešilnega avtomobila sedita Avstrijca, nacista, pripadnika SA. Skupina partizanov, ki jim kaže pot avstrijsko dekle Agnes, prinese ranjenega tovariša do avtomobila, tu ga sprejme avstrijska zdravnica dr. Marija Nagele. Minuto zatem se vrata zapro, partizani se umaknejo, avto pa odpelje proti Celovcu.

Nacizmu so bili dnevi šteti, najbolj zagrizene nemške enote so se skupaj s četniki, ustaši in belogardisti umikale pred narodnoosvobodilno vojsko proti Koroški.

Partizani na Svinjški planini so sklenili, da bodo na vseh vidnih mestih zakurili kresove, za proslavo obletnice Osvobodilne fronte, torej za 27. april.

Dva partizana sta se napotila v hrib. Hotela sta priti do visoke skale nad najsevernejšo slovensko vasjo na Koroškem, Djekšami, kjer naj bi zvečer zakurili kres. Pot ju je vodila čez poseko.

Pomladno sonce je očistilo nebo in daleč na jugu je blestela Drava, žarele so Karavanke. Za trenutek ju je prevzel lep razgled. Nenadoma sta partizana pred seboj zagledala ogromno skalo, ki je bila njun cilj. Spodaj je bila vas Djekše. Z daljnogledom sta si vas še natančneje ogledala.

Takrat je iz zasede zagrmel rafal, prvi, drugi... Stekla sta navzdol, padala po skalah po dva metra globoko in prišla do prvih dreves. Eden izmed obeh je legel na tla. Rafal ga je zadel v stegno in kolčnico ter ni se mogel več premakniti.

Izročil je prijatelju brzostrelko in torbo z dokumenti ter obležal pod drevesom. Prijatelj je medtem stekel v dolino po tovariše. Ranjenec je držal na prsih pištolo in čakal, kdaj se bodo približali zasledovalci. Kmalu nato je v bližini zaslišal vpitje in tekanje, potem pa je vse utihnilo. Nemci so zgubili sled.

Partizani so ranjenega tovariša prenesli na varnejše mesto v gozdu. Tam je ležal tri dni, zatem so ga pa odnesli v hišo visoko na Svinjško planino, ki so ji partizani rekli „Pri mamici". V čebelnjaku na tej samotni kmetiji severozahodno od Djekš je bolnikovo stanje postalo še težje. Ranjencu je bila nujno potrebna zdravniška pomoč. Imel je že septično vročino, partizani pa severno od Drave niso imeli takrat nobenega zdravnika.

Kako uro do Grebinja, na prvih obronkih Svinjške planine, je na samotni kmetiji živela avstrijska družina, ki je vsa sodelovala s partizani. Mlado dekle Agnes so partizani zaprosili, naj poišče zdravnika, ki bi pomagal ranjenemu tovarišu. Dekle je razumelo položaj.

Odšla je v Celovec. Oglasila se je pri slovenskem zdravniku, ki je bil pripravljen pomagati, bil pa je pod stalnim nadzorstvom. Poslal je dekle k avstrijski zdravnici dr. Mariji Nagele v Velikovec.

— Šla sem z dekletom visoko na Svinjško planino. Od Grebinja sem hodila štiri ure peš in končno prišla do samotne kmetije, kjer je v čebelnjaku ležal ranjenec. Poškodba je bila težka in operacija je bila neizbežna. Kar sem imela zdravil s seboj, sem jih pustila pri ranjenem partizanu. V mraku sem se vračala proti Grebinju, v upanju, da bo vojne v nekaj dneh konec, nakar bomo partizanu lahko pomagali.

Tako je po vojni opisovala dogodek zdravnica dr. Marija Nagele, ko je kot upokojenka živela na Dunaju.

Bolniku se je stanje še poslabšalo. Agnes je spet šla k zdravnici, ta pa se je spet podala na pot na Svinjško planino.

„Z injekcijami in tabletami bo vročina padla, čez nekaj dni pa bo konec vojne in takrat ne bo več nobene ovire za operacijo," je tolažila bolnika.

Naslednjega dne zgodaj zjutraj je Agnes spet potrkala na vrata zdravnice: „Bolnik bo umrl, če mu ne boste pomagali!"

Vojne ni hotelo biti konec, ranjeni partizan pa se je počutil vsako uro slabše. Bledlo se mu je in vročina je naraščala. Dr. Marija Nagele pripoveduje:

— Šla bi še enkrat k ranjenemu partizanu, toda ne bi mu mogla veliko pomagati. Operacija je bila nujna, te pa visoko v planini nisem mogla opraviti.

Zdravnica se je odpeljala v celovški sanatorij „Maria Hilf", ki ga je vodil primarij kirurg dr. Artl. Bila je prepričana, da je ne bo naznanil. Pripovedovala mu je o ranjenem partizanu in nato seznanila z načrtom še glavno sestro. Edina rešitev za ranjenega partizana je bil prevoz v bolnišnico. Čeprav so bili v Celovcu še Nemci.

— Vrnila sem se v Velikovec in naročila dekletu, naj ranjenca previdno prenesejo na nosilih v dolino do glavne ceste, dober kilometer vzhodno od Grebinja točno ob enih zjutraj četrtega maja. Tam bom čakala z rešilnim avtomobilom.

Tako se spominja zdravnica. Znak rdečega križa na rešilnem avtomobilu seveda ni bil dovolj, da ga straže ne bi ustavljale. Zdravnica je morala najti torej človeka, ki bo zanesljiv, razen tega pa tako pomemben, da ga Nemci ne bodo ustavljali. Na dolgi poti od Grebinja do Celovca je bilo namreč pričakovati, da bodo policijske patrole rešilni avto večkrat ustavile. Toda ne smejo ga pregledati.

Tvegala je in izbrala nevarno, a edino možno rešitev:

— Pregovorila sem vodjo reševalne službe, ki je bil nacist in član SA, ter njegovega spremljevalca, da bi vozila rešilni avto. Bližal se je konec vojne, ki sta se ga oba bala, zato me ni skrbelo, da bi me izdala. Razen tega pa so bile njune družine moji pacienti in sta mi bila zato naklonjena.

Ob polnoči so se zdravnica ter dva člana SA odpeljali proti določenem kraju, tisoč metrov iz Grebinja.

Že nekaj ur prej, čim se je zmračilo, so partizani dali ranjenca na nosila in ga odnesli iz čebelnjaka „Pri mamici" proti Grebinju. Bližala se je polnoč, ko so prišli do kmetije, kjer je živela Agnes. Le-ta je za trenutek oklevala, nato pa je potlačila strah in stopila na čelo kolone partizanov. Do Grebinja je bilo uro hoda. Pot je bila naporna podnevi, še napornejša pa v temi in z nosili na ramenih.

Minute so tekle hitro, metri počasi.

Bližala se je ena. Če ob enih ne bodo prišli na določeno mesto, bo rešilni avto odpeljal brez bolnika. Tako bo življenje partizana ostalo še naprej na kocki.

V tej nočni tekmi s časom ni nihče čutil utrujenosti.

Minila je ena...

Borci z nosili so še bolj pohiteli. Ceste še ni bilo videti, le slutili so jo v temi.

Ura je bila pet minut čez eno.

Takrat so spodaj na cesti zagledali lučko v rešilnem avtomobilu, ki je čakal v temi. Prišli so do avtomobila. Šofer in spremljevalec sta mirno sedela v kabini. Ranjenca, oblečenega v civilno obleko in brez dokumentov, so položili v rešilni avto. Ranjeni partizan v avtomobilu je oddal tovarišu še pištolo, še enkrat je pozdravil borce in voznik je zapeljal.

Ob ranjencu je sedela v avtomobilu zdravnica dr. Nagele in vprašala:

„Vaše ime?"

„Franc Šumi, delavec iz Varaždina. Ponesrečil sem se ob padcu s kolesom."

Zdravnica je razumela laž. To je pomenilo, da se bo ranjeni partizan tudi v bolnici prijavil pod tem imenom.

Vtem se je rešilni avto že ustavil pred prvo policijsko kontrolo v Grebinju. Prisotnost funkcionarja SA je opravila svoje; avtomobila niso preiskali. Do Celovca so jih policijske patrole še večkrat ustavile, vendar se je zgodilo povsod enako. Prišli so v Celovec in se ustavili pred sanatorijem.

Zdravnica je z vso silo pritiskala na nočni zvonec in zahtevala primarija. Ta je prišel, se na videz glasno jezil zaradi nočnega vznemirjenja, potem pa sprejel „ponesrečenca Franca Šumija"...

Prenesli so ga v sobo, ki so jo prav takrat obnavljali, zato ni bilo v njej drugih bolnikov. Vse je bilo pripravljeno za operacijo.

Štiri dni po prihodu v bolnišnico je bilo vojne konec. Bolnikovo stanje se je po operaciji izboljšalo. Dvajsetega maja so ga z rešilnim avtomobilom prepeljali v Ljubljano.

Avstrijska zdravnica se je po osvoboditvi v Ljubljani srečala s partizanom, ki mu je v zadnjih dneh vojne rešila življenje.

— Zakaj sem kljub nevarnosti pomagala ranjenemu partizanu? Tudi zato, ker nisem nikdar pozabila Hipokratove prisege!

Molitev ljudi

ki so ušli smrti

9. maj 1945

Na velikem dvorišču štirikotnega poslopja je zbrana velikanska množica. Nad glavami množice vihrajo zavezniške zastave. Pomladansko sonce sije na ostrižene glave, na suhe obraze in na belo-modro progaste uniforme.

To so ljudje, ki so ušli smrti. Člani vseh narodov sveta, ki so trpeli v nemških taboriščih smrti za boljšo, za lepšo prihodnost človeštva.

Nekdo govori z visoke tribune. Malokdo razume besede, ki se zgubljajo v pomladanskem ozračju, in vendar vsakdo šepeta isto molitev.

Usliši in varuj nas, Veliki, Vsemogočni.

Reši naše otroke in naših otrok otroke pred nesrečo.

Naj nikoli ne bo vojne.
Nočemo vojne.
Sovraštvo sovražimo.

Nikoli več ne sme miru in tišine pretrgati blazni krik.

Naj za vedno utihne bobnenje topov.

Sirene za alarm ne smejo nikoli več buditi starcev in dojencev iz spanja.

Nikoli več naj ne sežе človek človeku po življenju.

Nočemo vojne.

Šepetanje se krepi, besede naraščajo, besede so vedno bolj mogočne, besede napolnjujejo tišino in letijo s pomladanjim vetrom nad vihrajočimi zastavami na zahod in na vzhod.

Tako moli množica.

Naj nikoli več ne bo vojne.

Zakaj odrešenje ni v smrti, odrešenje je v življenju.

Zakaj najvišji zakon življenja je ljubezen in ne sovraštvo.

Nikoli, nikoli več naj ne zakrožijo nad svetom jekleni ptiči, da bi sejali smrt.

Naj kri ne poškropi zemlje, zakaj zemlja mora roditi kruh.

Naj jeklena noga ne potepta vere in ljubezni.

Tako molijo ljudje, ki so ušli smrti. Množica sklepa roke. Oči, ki so mesece in leta videle samo smrt v tisočero podobah, gledajo zdaj jasno nebo z veselimi belimi oblački.

Pošiljamo sporočilo vsem ljudem in vsem narodom na svetu.

Pošiljamo sporočilo, ki smo ga odkupili s trpljenjem in krvjo.

Naj nikoli ne bo vojne.
Hočemo mir.
Hočemo v miru služiti svoj vsakdanji kruh.

Hočemo sezidati prelep svet sebi in zanamcem.

Hočemo razsejati ljubezen in lepoto po vseh kotih nesrečnega sveta.

Vladimir Minač: Smrt hodi po hostah

RADIOPROGRAM

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogledalo poročil.

Sobota, 4. 5.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Priljubljene melodije — 13.50 Za filateliste — 14.20 Godba na pihala — 15.00 Roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Od takta do takta — 18.00 Za delovno ženo — 18.45 Kulturnopolitične perspektive — 20.10 Pisan večer — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 5. 5.: 6.00 Pozdrav — 7.00 Veseli takti — 8.05 Kmečka oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Prominentni igrajo svoje najljubše melodije — 10.30 Pripovedka — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni dezert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.15 Pisane note — 18.45 Pridite sem in zapojte — 19.30 Govori deželni glavar — 19.40 Dobro razpoloženi — 20.10 Domovinska oddaja — 21.30 Kabaret.

Ponedeljek, 6. 5.: 5.05 Ljudske viže — 7.00 Glasba — 8.30 Roman — 9.30 Ljudske viže in pesmi — 11.00 Pesmi in plesi iz Nižje Avstrije — 14.00 ženska oddaja — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Otroška ura — 17.10 Prišel je maj — 19.15 Baročno gledališče na Dunaju — 20.10 Viadukti, slušna igra — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

Torek, 7. 5.: 5.05 Dobro razpoloženi — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi in plesi — 11.00 Lepi maj — 13.45 Za našo mladino — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Otroška ura — 15.45 Otroška telovadba — 18.00 Problemi koroških mest — 19.15 Ljudske pesmi — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Dirigira Robert Stolz.

Sreda, 8. 5.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Priljubljene melodije — 9.45 Ljudske pesmi — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 ženska oddaja — 15.15 Koroški avtorji — 15.30 Srečanje ljudske glasbe iz Koroške, Slovenije, Hrvatske in Furlanije — 17.10 Prišel je maj — 19.15 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 20.10 Reportaža — 21.00 Mednarodni Rdeči križ — 21.30 Iz ljudske glasbe.

Četrtek, 9. 5.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Dobro razpoloženi — 11.00 Rokodelstvo v ljudski glasbi — 14.00 ženska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Dunajska koncertna glasba — 19.15 Dobro razpoloženi — 20.10 Marija na Koroškem in Štajerskem — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 10. 5.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Evropska zborovska glasba — 11.00 Godci zaigrajte — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Z glasbo v konec tedna — 18.00 Koroška avto- in moto revija — 19.15 Veselo zaigrajmo — 20.10 Samo štiri tedne traja maj — 21.00 Iz življenja koroške glasbe.

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 4. 5.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Agrarna politika — 6.45 Vesele melodije — 7.30 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Smehljaj spada k lepemu vedenju — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 — Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Velika simfonija — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje: grške ljudske pesmi — 18.30 Ljudska glasba iz Grčije — 19.20 Oddaja zveznega kancelerja. — 19.45 Hömbergov kaleidofon — 21.00 Dvajset let Izraela.

Nedelja, 5. 5.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Včeraj zvečer v svetu — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.15 Beethovnov ciklus — 13.10 Dobrodošli z novicami — 13.20 Stališče — 13.35 Operni koncert — 14.30 Roman — 15.00 Popoldanski koncert — 17.05 Magacin znanosti — 17.45 Kako nastanejo knjige — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.10 Mojstri tričetrtinskega takta — 20.00 Glasbeno svetovno gledališče — 21.30 Komorna glasba.

Ponedeljek, 6. 5.: 6.05 Odkrito povedano — 8.08 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.15 Pogled v literarne revije — 17.50 Mladinska redakcija — 19.45 Šansoni — 20.30 Evropski koncert — 21.30 Argumenti, diskusija.

Torek, 7. 5.: 6.05 Predno odidete — 6.45 Vesele melodije — 8.45 Dobrodošli z novicami — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.15 Pripovedka — 17.30 Aktualnosti iz krščanskega sveta — 18.00 Večerni koncert — 19.00 Večerni žurnal — 19.45 Angleške in francoske pesmi — 20.00 Spectrum Austriae — 21.30 Lahka glasba.

Sreda, 8. 5.: 6.45 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.30 Mladinska redakcija — 19.00 Večerni žurnal — 19.45 Šansoni — 20.00 Prometej — 21.30 Literatura — 23.10 Teden nove glasbe praških skladateljev.

Četrtek, 9. 5.: 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.45 Koncertna ura — 17.15 Poglejmo domov — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 19.45 Franz Schubert: Zimsko popotovanje — 20.00 Za in proti — 20.45 Klavirske sonate — 21.30 Nedeljski pesniki — 22.10 Forumski pogovori — 22.00 Kraljica inštrumentov.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 4. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Mali recital.

Nedelja, 5. 5.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 6. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Ob 200-letnici rojstva A. Šusterja-Drabosnjaka — Za našo vas — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 7. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Športni mozaik — Od tedna do tedna na Koroškem.

Sreda, 8. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev: posnetki proslave ob 60-letnici SPZ.

Četrtek, 9. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Solistična glasba — Malo pomislimo.

Petek, 10. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Dr. N. Kuret: Poganstvo in krščanstvo v naših šegah — Našim mamicam.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19 15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 4. 5.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Naši ansambli — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.20 Kar po domače — 12.40 Popevke — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Igra ansambel Jože Kampič — 20.00 Revijski in plesni orkester RTV Ljubljana — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.03 Zabavna glasba — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Oddaja za izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 5. 5.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.40 Skladbe za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.50 Pogovor s poslušalci — 12.10 Voščila — 13.15 Iz operetnih partitur — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Glasba ne pozna meja — 14.35 Humoreska tedna — 14.50 Godala v ritmu — 15.05 Pojo znameniti operni pevci — 15.30 Med vižarji in godci — 16.00 Radijska igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.10 Serenadni večer.

Ponedeljek, 6. 5.: 6.50 Danes za vas — 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Iz jugoslovanskih studiov — 9.45 Za mlada grla — 11.20 Melodije za razvedrilo — 12.10 Chopin in Liszt — 12.40 Slovenska folklora — 14.05 Razpoloženjska glasba — 14.35 Voščila — 15.40 Poje učiteljski zbor iz Ljubljane — 17.05 Iz opere „Mefistofeles" — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Marjana Deržaj — 20.00 Koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 Radi ste jih poslušali.

Torek, 7. 5.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Slovenske narodne pesmi — 9.40 Cicibanov svet — 11.20 V ritmu današnjih dni — 12.40 Majhen koncert pihalnih orkestrov — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 14.25 Lahka glasba — 15.40 V torek nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Kmečka ohcet — 18.45 Človek in narava — 19.15 Poje Lidija Kodrič — 20.00 Radijska igra — 21.00 Pesem godal — 21.15 Deset pevcev, deset melodij — 22.15 Jugoslovanska glasba.

Sreda, 8. 5.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Slovenski pevci in ansambli zabavne glasbe — 9.45 Glasbena pravljica — 11.20 Slovenske narodne in narodno-zabavne pesmi — 12.10 Gostje iz Dubrovnika — 12.40 Operetni zvoki — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.45 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši umetniki igrajo Franka Martina — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Vrhovi operne poustvarjalnosti — 22.10 Za ljubitelje jazza.

Četrtek, 9. 5.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Istrske narodne pesmi — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 11.20 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 12.10 Iz opere „Partizanka Anka" — 12.40 Igrajo pihalni orkestri — 14.05 Izbrali smo vam — 15.20 Glasbeni intermezzo — 15.40 Sopranistka Dunja Zupanova — 17.05 Četrtkov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 Poje Jožica Svete — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.10 Komorni večeri.

Petek, 10. 5.: 8.08 Glasbena matineja s starejšo slovensko glasbo — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Slovenske narodne — 9.40 Iz glasbenih šol — 11.20 Igramo za vas — 12.10 Pisan spored glasbe za violinske soliste — 12.40 Iz kraja v kraj — 14.05 Iz arhiva lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.20 Turistični napotki — 15.45 Kulturni globus — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Glasbene uganke — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Pevka Majda Sepe — 20.00 Pojo italijanski zbori — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Dr. Martin L. King:

10 zapovedi za Vietnam

Vdova po umorjenem borcu za enakopravnost ameriških črncev dr. Martinu Luthru Kingu je objavila „Deset zapovedi za Vietnam", ki jih je zapustil znani borec za demokracijo. Tako se glasijo:

- **Ne veruj v vojaško zmago.**
- **Ne veruj v politično zmago.**
- **Ne veruj, da nas Vietnamci ljubijo.**
- **Ne veruj, da uživa vlada v Saigonu podporo ljudstva.**
- **Ne veruj, da smatra večina južnih Vietnamcev pripadnike Vietkonga za teroriste.**
- **Ne veruj, v številke o umorjenih sovražnikih ali o umorjenih Američanih.**
- **Ne veruj, da generali najbolje vedo.**
- **Ne veruj, da bi nasprotnikova zmaga pomenila komunizem.**
- **Ne veruj, da svet podpira Združene države Amerike.**
- **Ne ubijaj!**

wohin, wohin...?

australien! australien!

Dem Kontinent, den Menschen aus allen Teilen der Welt zu einem glücklichen, gesunden und aufstrebenden Land gemacht haben!

Die in raschem Aufbau begriffene Wirtschaft bietet heute noch unbegrenzte Möglichkeiten. Tausende Europäer haben dort bereits eine neue Heimat gefunden. Nützen auch Sie die niedrigen Kosten der ermäßigten Überfahrt.

Senden Sie einfach den nachstehenden Kupon an die

Australische Botschaft
Auswanderungsbüro

1014 Wien 1, Teinfaltstraße 1, Tel. 63 01 80, 63 01 89
5020 Salzburg, Markus-Sittikus-Straße 9, Tel. 7 63 36
8020 Graz, Feuerbachgasse 21, Tel. 8 18 59, 8 61 59
4020 Linz, Figulystraße 23, Tel. 5 41 75

Bitte senden Sie uns kostenlos und unverbindlich Informationen über die ermäßigte Überfahrt nach Australien in Deutsch Englisch oder Serbokroatisch.

39

Name

Postleitzahl Ort

Straße

Bitte ausschneiden und einsenden!

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 4. 5.: 16.30 Potovanje po Etiopiji — 17.05 Če bi glasbe ne bilo — 17.30 Za prijatelja znamk — 18.00 Od tedna do tedna — 18.30 Dober večer v soboto, pravi Heinz Conrads — 19.00 Očarljiva Jeannie — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portischa — 20.15 Raj na zemlji, komedija — 21.45 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Črni mustang.

Nedelja, 5. 5.: 16.15 Otok zakladov — 17.40 Avstrija aktualno — 18.00 K. Heinrich Waggerl bere iz svojih del — 18.25 Nekaj več o dunajskih pesmih — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Zdravniška igra — 22.20 Vroče četrt ure — 22.35 Čas v sliki.

Ponedeljek, 6. 5.: 18.00 Francoščina — 18.30 Avstrija v sliki — 19.00 Zaljubljen v čarovnico — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom, prikupnostjo in melono — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Šport — 22.15 Posebej za vas.

Torek, 7. 5.: 18.00 Angleščina — 18.30 Zeleni svet — 19.00 Mathias Wieman pripoveduje — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Ta naš svet — 21.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 21.50 Čas v sliki.

Sreda, 8. 5.: 11.00 77-Sunset-Strip — 11.45 Šport — 16.30 Pavliha in začarana riba — 17.15 Svet mladine — 17.30 Majhen športni ABC — 18.00 Šah za vse — 18.30 Kultura aktualno — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Milijonska stvar, kriminalna igra — 21.35 Novinarji in politiki diskutirajo — 22.35 Čas v sliki.

Četrtek, 9. 5.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Zvok iz človeške roke — 11.30 Viri zgodovine — 18.00 Italijanščina — 18.30 Športni kaleidoskop — 19.00 Nočni kurir javlja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Milijonska stvar — 21.35 Euro-Party — 22.35 Čas v sliki.

Petek, 10. 5.: 10.00 Azijske miniature — 10.30 Umetnost našega časa — 18.00 Francoščina — 18.30 Avstrija v sliki — 19.00 Kriminalni film — 19.21 Zanimalo vas bo — 20.09 Čas v sliki — 20.15 Čuda živalskega sveta — 21.00 Državljanska vojna v Rusiji — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Glasba pred polnočjo.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 4. 5.: 15.00 Tenis Jugoslavija:Nova Zelandija — 16.30 Šolska oddaja — 17.50 Kažipot — 18.20 Mladinska igra — 19.20 S kamero po svetu: Afrika — 20.00 Dnevnik — 20.35 Mirno spite — 21.35 Videofon — 21.50 Serijski film — 22.40 Poročila.

Nedelja, 5. 5.: 9.25 Poročila — 9.30 Dobro nedeljo voščimo z ansamblom bratov Avsenik — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mokedajeva matineja — 12.00 Nedeljska konferenca — 18.55 Kažipot — 19.15 Gora skrivnosti, film — 19.45 Filmska burleska — 20.00 Dnevnik — 20.50 Magacin, zabavno glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik.

Ponedeljek, 6. 5.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 15.45 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 17.05 Mali svet — 18.20 Poročila — 18.25 Slovenščina — 18.50 Kulturna reportaža — 19.20 Turistična oddaja — 19.45 Vokalno instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Svet na zaslonu — 21.35 Oddaja resne glasbe — 22.05 Poročila.

Torek, 7. 5.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 Šolska oddaja — 15.45 Angleščina — 17.55 Poročila — 18.00 Obrežje, oddaja za italijansko manjšino — 18.25 Risanka — 18.45 Torkov večer — 19.05 Filmski mozaik — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film — 22.10 Poročila.

Sreda, 8. 5.: 16.00 Nogomet — 17.45 Madžarski pregled — 18.05 Poročila — 18.20 Oddaja za otroke — 19.05 Sodobni balet — 20.00 Dnevnik — 20.30 Znana Talija, quiz — 21.50 Belfegor, serijski film — 22.15 Poročila.

Četrtek, 9. 5.: 10.35 Nemščina — 14.50 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Poročila — 17.15 Ringaraja — 18.15 Turistične informacije — 18.20 Narodna glasba — 18.45 Po sledeh napredka — 19.05 Samci, humoreska — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dva kolektiva — 21.35 Tuj glasbeni program — 22.05 Poročila.

Petek, 10. 5.: 14.50 Šolska oddaja — 16.10 Filmi iz produkcije Zastava filma — 17.50 Poročila — 17.55 Deček iz džungle — 18.20 Mladinski koncert — 19.05 Na sedmi stezi — 20.00 Dnevnik 20.35 Celovečerni film — 22.05 Poročila.

Podjunski trgovski CENTER
bratje RUTAR&Co

Dobrla ves-Eberndorf

Mešalnike za beton
80 l v najboljši kvaliteti

vključno motor 2590.—
brez motorja 1790.—

Vabljeni tudi v hotel-gostilno RUTAR